

FOCUS

#06

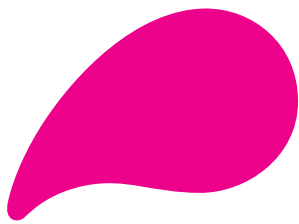
08 - 2020

DE PENSIOENEN VAN DE BRUSSELSE PLAATSELIJKE BESTUREN

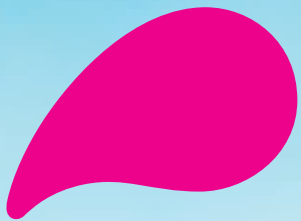

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

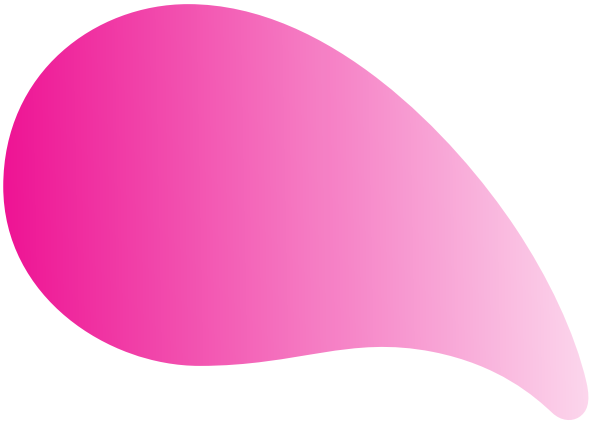

DE PENSIOENEN VAN DE BRUSSELSE PLAATSELIJKE BESTUREN

Inleiding

PENSIOENEN IN BELGIË

De pensioenen in België zijn gebaseerd op drie pijlers: het wettelijk pensioen, het aanvullend pensioen en het individueel pensioensparen. Individuele beleggingen en individueel sparen kunnen eventueel worden beschouwd als een vierde pijler, maar zijn niet automatisch bestemd om een pensioeninkomen op te leveren.

Alleen de eerste pijler is een systeem dat gebaseerd is op solidariteit en dat door het federale socialezekerheidsstelsel wordt verstrekt, met uitzondering van de pensioenen van de ambtenaren van de plaatselijke besturen die volledig door die besturen zelf worden betaald. Bijgevolg stelt zich de vraag naar de pensioenlasten die de plaatselijke besturen de komende jaren op zich zullen moeten nemen, gelet op de langere levensduur en de wijzigingen van de wetgeving tot regeling van de inkomsten en uitgaven in verband met pensioenen¹.

Het was dus nodig voor de directie Lokale Financiën om een stand van zaken op te maken en zich aan een eerste poging te wagen om de pensioenlasten van de Brusselse plaatselijke besturen voor de komende jaren te ramen. Deze ramingen zullen worden herzien, gecorrigeerd, bijgewerkt en aangepast aan de ontwikkelingen op het vlak van de wetgevende, economische en statistische context. Tegen eind 2020 wordt er een meer diepgaande studie geleverd, waarvan de resultaten bekendgemaakt zullen worden. De resultaten zullen betrekking hebben op de plaatselijke besturen ingedeeld per soort instelling, maar de resultaten voor elk afzonderlijk plaatselijk bestuur zullen beschikbaar zijn bij de DLF².

¹ De Federale Pensioendienst (FPD) heeft een vrij volledig geheel van teksten op zijn website geplaatst. Voor het laatst bijgewerkt: https://www.sfpd.fgov.be/files/1765/receuil_202001_nl.pdf.

² Zie contactgegevens aan het einde van het document.

Wetgeving

1. DE PENSIOENEN VAN DE STATUTAIRE AMBTENAREN VAN DE PLAATSELIJKE BESTUREN EN DE FINANCIERING VAN DIE PENSIOENEN

In de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw kreeg het idee van sociale bescherming steeds meer ingang. De Commissies van Openbare Onderstand (COO's), de voorlopers van de OCMW's, werden overeenkomstig de wet van 10 maart 1925 in het leven heeft geroepen.

Nog in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw werden het statuut van de ambtenaren in dienst van de Staat evenals bepaalde sociale steunmaatregelen, zoals ook het pensioen, nader gepreciseerd.

De wet van 25 april 1933 betreffende het pensioen van de gemeentelijke ambtenaren bleef van kracht tot de komst van de Nieuwe Gemeentewet in 1989, maar de financiering van de pensioenen evolueerde snel, op basis van het idee van de verdeling van de middelen en de solidariteit; dit leidde tot de oprichting van de omslagkas voor gemeentelijke pensioenen, die bij het ministerie van Binnenlandse Zaken werd opgericht en waarvan de werking werd geregeld door het Koninklijk Besluit van 26 december 1938 betreffende de pensioenregeling voor gemeentepersoneel.

1.1 De jaren tachtig en negentig en het begin van de 21ste eeuw

Tussen 1980 en 2000 werden enkele fundamentele stappen gezet, eerst met de oprichting van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheden (RSZPPO) door de wet van 1 augustus 1985, die de gemeentelijke omslagkas overnam, en vervolgens met de afkondiging van de Nieuwe Gemeentewet, de wet van 24 juni 1988, die alle aangelegenheden met betrekking tot de gemeentebesturen omvatte, met inbegrip van de pensioenen (artikelen 161 tot 169).

De wet van 6 augustus 1993 beschrijft de vier situaties waarin gemeenten zich (kunnen) bevinden, afhankelijk van de manier waarop zij hun pensioenlasten beheren. In de spreektaal verwijzen we naar deze vier situaties als de vier "pools". De eventuele aansluiting bij het gemeenschappelijk stelsel wordt nu als onherroepelijk gedefinieerd door artikel 2 van deze wet.

Elke gemeente draagt op verschillende wijze bij naargelang de anciënniteit van haar aansluiting bij het gemeenschappelijk stelsel, daar een langere anciënniteit aan de gemeente het recht verleent op het gebruik van de historische fondsen die sinds de jaren dertig van de vorige eeuw zijn aangevuld, door middel van verminderde bijdragen.

De wet van 27 april 1994 creëert het Egalisatiefonds om de bijdragepercentages van de aangeslotenen met de grootste anciënniteit van pools 1 en 2 te harmoniseren.

De wet van 6 mei 2002 bepaalt dat de politiezones de pensioenen van hun agenten zullen moeten betalen; daarmee is pool 5 een feit. Het pensioenfonds van de eengemaakte politie (federale en lokale politie) wordt opgericht.

Parallel met de wetgeving betreffende het statutair personeel van de plaatselijke besturen regelt de wet van 28 april 2003 de tweede pensioenpijler van de werknemers.

1.2 De jaren 2010

De jaren 2010 vormen een keerpunt met een aantal belangrijke wetteksten. Om te beginnen is er de wet van 24 oktober 2011 die een einde maakt aan de wet van 6 augustus 1993 en dus ook aan de indeling in "pools" (de onherroepelijkheid van de aansluiting wordt echter opnieuw bevestigd in artikel 5³) en die ook het Gesolidariseerde pensioenfonds (GPF) evenals het Fonds voor de amortisatie van de verhoging van de pensioenbijdragevoeten creëert. Het is de bedoeling om het systeem voor de tenlasteneming van de pensioenen van de plaatselijke besturen zoveel mogelijk te harmoniseren en daarom heft de wet van 24 oktober 2011 ook bepaalde artikelen op onder de artikelen 161 tot 169 van de Nieuwe Gemeentewet en de artikelen 6 tot 9 van de wet van 6 mei 2002 met betrekking tot de politiezones.

De wet van 12 mei 2014 neemt de RSZPPO op in de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS), die de RSZPPO en de andere diensten voor bijzondere stelsels omvat (bv. dat van de overzeese sociale zekerheid).

Met de wet van 18 maart 2016 wordt de Rijksdienst voor Pensioenen omgedoopt tot Federale Pensioendienst (FPD), die de opdrachten en fondsen met betrekking tot de pensioenen van de plaatselijke en provinciale sectoren van de DIBISS omvat.

De wet van 10 juli 2016 bepaalt dat de RSZ verantwoordelijk is voor de inning van de inkomsten van het Gesolidariseerde pensioenfonds en het Fonds voor de amortisatie (artikel 6), die de dienst vervolgens moet overdragen aan de Federale Pensioendienst (artikel 18).

³ Artikel 5, § 3 van de wet van 24 oktober 2011 bepaalt dat de plaatselijke en provinciale besturen de aansluiting konden weigeren vóór 15 december 2011. De politiezones en alle plaatselijke besturen die na 31 december 2011 werden/worden opgericht, konden/kunnen dat hoe dan ook niet meer doen.

2. STIJVING EN LASTEN VAN HET GESOLIDARISEERDE PENSIOENFONDS

Sinds de wet van 24 oktober 2011 berust de financiering van de gesolidariseerde pensioenlasten op het Gesolidariseerde pensioenfonds dat de kern van het systeem vormt.

Het Gesolidariseerde pensioenfonds (van de provinciale en plaatselijke besturen) wordt beheerd door de Federale Pensioendienst, zonder kosten⁴ en zonder rendement. Deze dienst⁵ maakt elk jaar een raming van de uitgaven en ontvangsten voor de volgende drie jaar en ook, ter indicatie, voor de daaropvolgende periode van drie jaar (vierde, vijfde en zesde jaar).

Hieronder volgt een samenvatting van de ontvangsten en uitgaven van het Gesolidariseerde Pensioenfonds, als opgesomd in de aangegeven wetsartikelen.

2.1 Ontvangsten van het Gesolidariseerde pensioenfonds (artikel 10 van de wet van 24 oktober 2011)

Deze ontvangsten bestaan uit:

- de persoonlijke en werkgeverspensioenbijdragen op het bruto loon van de benoemde ambtenaar; de persoonlijke bijdrage is vastgesteld op 7,5 %⁶; de werkgeversbijdrage is variabel in functie van de ramingen van de evolutie van de pensioenuitgaven en de loonmassa (zie verder voor de berekeningswijze);
- de pensioenaandelen en de overdrachten van bijdragen afkomstig van andere pensioenstelsels (bv. bij de benoeming van een contractueel personeelslid);
- de bijdragen betaald door personeelsleden met het oog op de validering van de periodes van loopbaanonderbreking na 2011;
- de inhouding van 0,5 % op de bruto pensioenen ten voordele van de Federale Pensioendienst;
- de bedragen teruggevorderd ingevolge een onterechte betaling alsook de pensioenen van de geschrapte plaatselijke besturen waarvan het personeel zou worden overgenomen door een of meerdere nieuwe werkgevers⁷;
- tot de wet van 30 maart 2018 de regularisatiebijdragen betaald in geval van "latere benoeming", i.e. na meer dan vijf dienstjaren voor een contractuele: alle aangelegde reserves voor contractuele diensten met betrekking tot de ambtenaren die later worden benoemd (bv. aanvullend pensioen, andere bijkomende voordelen inzake sociale zekerheid, waarbij het personeelslid alle rechten op deze reserves verliest);
- de overdrachten van de pensioenrechten die al zijn gesteld bij een instelling van de Europese Gemeenschap of een daarmee gelijkgesteld orgaan alsook bij een communautair orgaan⁸.

⁴ Met uitzondering van de administratieve kosten, zie het punt "Uitgaven ten laste van het Gesolidariseerde pensioenfonds". De beheerskosten worden gedekt door een dotatie die is ingeschreven in de algemene uitgavenbegroting van de federale overheid en door alle andere ontvangsten die betrekking hebben op het beheer van de Federale Pensioendienst (artikel 72, wet van 18 maart 2016).

⁵ Vóór 1 januari 2017 was dit een taak voor de DIBISS.

⁶ Sinds 1 oktober 1983.

⁷ Zo het benoemd personeel van een plaatselijk bestuur dat verdwijnt niet volledig wordt overgenomen, wordt het bedrag van de bijdragen dat ontbreekt natuurlijk afgetrokken van de ontvangsten.

⁸ Wet van 10 februari 2003 tot regeling van de overdracht van pensioenrechten tussen Belgische pensioenregelingen en instellingen van internationaal publiekrecht.

2.2 Uitgaven ten laste van het Gesolidariseerde pensioenfonds (artikel 4 van de wet van 24 oktober 2011)

De uitgaven van het GPF zijn als volgt:

- de rust- en overlevingspensioenen van de personeelsleden van de bij de FPD aangesloten provinciale en plaatselijke besturen alsook van de politiezones, zelfs in het geval waarin een plaatselijk bestuur wordt geschrapt en het personeel van dit bestuur niet door een andere werkgever wordt overgenomen (dus, in geval van opdroging van de bijdragen);
- de aandelen van de rust- en overlevingspensioenen toegekend door een ander stelsel dan het Gesolidariseerde pensioenfonds, met betrekking tot diensten gepresteerd in de aangesloten plaatselijke besturen of bij de politie, zelfs voor wie zijn of haar loopbaan heeft beëindigd vóór 1 januari 2012 (datum van inwerkingtreding van de wet van 24 oktober 2011). Het kan bijvoorbeeld gaan om de detachering bij een plaatselijk bestuur van een personeelslid van het gewestelijk of federaal openbaar ambt of bij het kabinet van een schepen;
- de uitgestelde rust- en overlevingspensioenen (toegekend aan de ambtenaren die ontslag hebben genomen uit hun functie vóór ze de pensioenleeftijd bereikten en aan hun gezinsleden);
- de pensioenen overgedragen door andere pensioenstelsels van de openbare of privésector of de sector van het internationaal recht;
- de vergoedingen voor begrafeniskosten;
- de administratiekosten van de RSZ in verband met de inning van de bijdragen en die van de Federale Pensioendienst in verband met het beheer van het Gesolidariseerde pensioenfonds.

2.3 Andere middelen ter beschikking van het Gesolidariseerde pensioenfonds (artikel 9 van de wet van 24 oktober 2011 en recente bijwerkingen)

Het Gesolidariseerde pensioenfonds beschikt ook over historische fondsen:

- het reservefonds van het gemeenschappelijk pensioenstelsel van de plaatselijke besturen. Dit is het fonds dat tot 31 december 2011 werd beheerd door de eerste besturen die "solidair" hebben gehandeld om de pensioenen te betalen: de gemeenten van "pool 1". Dit fonds kan dienen tot vermindering van de bijdragen die de besturen van de zogenaamde "voormalige pool 1" betalen;

- het Fonds voor de amortisatie van de verhoging van de pensioenbijdragevoeten, opgericht door de wet van 24 oktober 2011 (voorheen "Fonds voor de egalisatie van de bijdragevoeten zoals bedoeld in artikel 10 van de wet van 6 augustus 1993) via de hergroepering van alle tot die tijd bestaande reserves, al dan niet rechtstreeks bestemd voor de pensioensector, met uitsluiting van het Reservefonds van het gemeenschappelijk pensioenstelsel van de plaatselijke besturen. De bedoelde reserves worden niet in extenso vermeld in de wet, maar hun jaarlijkse ontvangsten worden wel vermeld. Het gaat inzonderheid om:
 - een bedrag afkomstig van het geglobaliseerd beheer van de financiële middelen van de sociale zekerheid⁹;
 - de opbrengst van de inhouding van 13,07 % op het vakantiegeld;
 - de opbrengst van de inhouding van het vakantiegeld en de Copernicus-premie van de benoemde politieagenten;
 - de regularisaties die de werkgevers voor de vorige jaren hebben betaald.

Aan de bovenvermelde ontvangsten dient men nog toe te voegen:

- het overschot inzake kinderbijslag van het voorlaatste jaar en de financiële opbrengsten afkomstig van het reservefonds met betrekking tot de kinderbijslag¹⁰;

- het Fonds van Beroepsziekten: het aandeel van de werkgeversbijdragen die overblijven na dekking van de nood aan financiering van het Fonds voor de amortisatie van de verhoging van de pensioenbijdragevoeten (artikel 24, § 3 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers; bijwerking op 28 april 2017);

- loonmatigingsbijdrage: de wet van 30 maart 2018, waarover we het hierna nog zullen hebben, voegt aan de correctiefactoren (i.e. aan het Fonds voor de amortisatie van de verhoging van de pensioenbijdragevoeten) ook een deel van de loonmatigingsbijdrage toe, vast te stellen door koninklijk besluit.

⁹ De wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers voorziet (artikelen 22 tot 24) in een globaal beheer van de opbrengsten van de socialezekerheidsbijdragen waarvan de opbrengst diezelfde bijdragen omvat, de opbrengst van de financiële belegging van de ontvangen bijdragen, de invordering van boetes op deze bijdragen evenals de specifieke giften en legaten van één van de regelingen voor globaal beheer (bv. werkloosheid, pensioenen, ziekte, vakantie, kinderbijslag). Deze wet voorziet in een specifieke bijdrage van 47 000 000 euro (bedrag van 2015=100, te indexeren de daaropvolgende jaren) van deze middelen voor de nationale pensioenen van de statutaire werknemers van de plaatselijke besturen (artikel 24, § 2 *bis*).

¹⁰ Artikel 9 van de wet van 6 augustus 1993 betreffende de pensioenen van het benoemd personeel van de plaatselijke besturen.

2.4 Jaarlijkse berekening van de basis- en responsabiliseringsbijdragen: de kern van het GPF

De Federale Pensioendienst maakt elk jaar een raming van de in de vorige paragrafen vermelde ontvangsten en uitgaven voor de komende drie jaar. Op basis van die ramingen legt de Federale Pensioendienst, vóór 1 september, aan de minister van Pensioenen een voorstel van wettelijke basisbijdrage (WBB) voor het derde volgende kalenderjaar voor. Deze wettelijke basisbijdrage wordt uitgedrukt in percentage van de bruto loonmassa en is sinds 2016 identiek voor alle plaatselijke besturen¹¹. Hij bestaat uit een werkgeversbijdrage en een deel dat wordt betaald door de ambtenaar¹². De FPD formuleert ook een voorstel betreffende het deel van de basispensioenbijdragevoet dat zou kunnen worden gedragen door het Reservefonds van het gemeenschappelijk stelsel zoals geboekt in de rekeningen op 31 december van het voorgaande jaar en enkel voor de op 31 december 2011 aangesloten plaatselijke besturen.

De wettelijke basisbijdragevoet (WBB) en het door het reservefonds van het gemeenschappelijk stelsel gedekte deel worden vastgesteld bij koninklijk besluit. Vandaag bedraagt de WBB 41,5 % waarvan 34 % ten laste van de werkgever en 7,5 % ten laste van de werknemer; dezelfde WBB zal ook in 2021 van toepassing zijn. De werkgever stort beide bijdragen rechtstreeks aan de RSZ. Tot in 2022 zal de steun van het reservefonds van het gemeenschappelijk stelsel het mogelijk maken de WBB te verminderen voor de bij het gemeenschappelijk stelsel aangesloten "oudgedienden" (aangesloten vóór 1 januari 2012), ten belope van 3,5 % in 2017 en 3 % in 2018, 2019, 2020, 2021 en 2022. Daar het reservefonds van het gemeenschappelijk stelsel opgebruikt raakt, zullen de oudgedienden vanaf 2023 een bijdrage betalen op basis van dezelfde basisbijdragevoet als de andere "pools".

Elk jaar berekent de FPD voor elk bestuur de eigen bijdragevoet van het pensioen, waarbij de werkelijk betaalde pensioenen van het afgelopen jaar worden gerelateerd aan de betaalde bijdragen (bruto loonmassa x WBB, eventueel verminderd dankzij het Reservefonds van het gemeenschappelijk stelsel): als deze "eigen bijdragevoet" hoger is dan de toegepaste basisbijdragevoet (momenteel 41,5 %), dan wordt aan het betrokken bestuur gevraagd een toeslag te betalen. Deze toeslag wordt berekend door toepassing van een percentage – genaamd responsabiliseringscoëfficiënt – op het verschil tussen de ontvangsten (loonmassa x WBB) en de pensioenuitgaven van het vorige jaar.

Responsabiliseringsbijdrage =

responsabiliserings- coëfficiënt	x	(werkelijke pensioenlasten – basisbijdrage)
-------------------------------------	---	--

De bij het gemeenschappelijk stelsel aangesloten plaatselijke besturen moeten dus basisbijdragen en eventueel responsabiliseringsbijdragen betalen.

De responsabiliseringsbijdrage wordt berekend in functie van de reële pensioenlasten en de ontvangen basisbijdragen voor elk plaatselijk bestuur. Vervolgens past de FPD, gezien het globale tekort van het Gesolidaariseerde pensioenfonds, een responsabiliseringsstarief toe dat voor iedereen gelijk is, zodat het tekort deels door de plaatselijke besturen en deels door het GPF wordt gedragen.

De bovenstaande berekening wordt gemaakt één jaar na de betaling van de basisbijdragen en de betaling van de pensioenen aan de begunstigden.

¹¹ Tot in 2016 moesten de plaatselijke besturen van de verschillende "pools" bijdragen betalen in functie van de verschillende bijdragevoeten teneinde op "solidaire" wijze bij te dragen tot de aanleg van een fonds dat zou volstaan om alle ten laste genomen pensioenuitgaven te dekken.

¹² De verhoging van de basisbijdragevoet wordt beperkt tot de kosten van de vergrijzing zoals vastgesteld door de Studiecommissie voor de Vergrijzing.

Volgens de ramingen van de FPD zou de basisbijdragevoet op korte termijn niet noodzakelijkerwijs worden verhoogd. Anderzijds werd het tarief van de responsabiliseringsbijdrage naar boven bijgesteld voor de komende jaren:

Basisbijdragevoet en responsabiliserings-tarief	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Verlaagde basisvoet aangesloten "voormalige pool 1"*	38,00 %	38,50 %	38,50 %	38,50 %	38,50 %	40,00 %	43,00 %	43,00 %	43,00 %
Verlaagde basisvoet voor de andere aangesloten plaatselijke besturen	41,50 %	41,50 %	41,50 %	41,50 %	41,50 %	43,00 %	43,00 %	43,00 %	43,00 %
Responsabiliseringstarief	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	50,00 %	56,00 %	73,00 %	75,00 %	77,00 %

*Voormalige pool 1 — Intercommunales; Brulabo, Intercommunale Coöperatieve Venootschap voor crematie, Gewestelijke en Intercommunale Politie-school, Brutélé (VOO) — Gemeenten en OCMW's; Watermaal-Bosvoorde, Sint-Lambrechts-Woluwe, Ganshoren — Andere: Berg Van Barmhartigheid.

Bron: Federale Pensioendienst – Ramingen juni 2020

Er zal vastgesteld worden dat het responsabiliseringstarief, vandaag gelijk aan 50 %, de komende jaren zal oplopen tot 80 %, wat betekent dat de bijdragen die alle Belgische plaatselijke besturen betalen in de richting gaan van een totale dekking van hun pensioenlasten en dat het solidariteitsbeginsel steeds minder een rol zal spelen.

OVERZICHT VAN DE MIDDELEN VAN HET GESOLIDARISEERDE PENSIOENFONDS

Pensioenfonds van het gemeenschappelijk stelsel – Hulpfonds	Centrale kern	Fonds voor de amortisatie van de verhoging van de pensioenbijdragevoeten
<p>Dit fonds is een erfenis van het verleden en krijgt geen middelen meer.</p> <p>Hulpfonds waarmee het basisbijdragetarief van de vroegere aangesloten verlaagd kan worden (voormalige pool 1). Zijn interventie zal uitgeput zijn vanaf 2022. De koninklijke besluiten van 7 februari 2019 en 11 juni 2020 hebben de bijdragevoeten van de voormalige aangesloten voor 2020, 2021 en 2022 met 3 % verlaagd.</p>	<p>Bijdragen volgens het basistarief en de responsabiliseringscoëfficiënt vastgelegd bij koninklijk besluit.</p> <p><u>Inhoudingen</u> op de pensioenen.</p> <p><u>Overdrachten</u>: door andere pensioenstelsels (bv. van het stelsel van de werknemers in geval van benoeming). Ontvangsten uit de loonmatiging afkomstig van de RSZ (volgens de wet van 30 maart 2018).</p>	<p>Gestijfd met 13,07% van het vakantiegeld en alle andere reserves, met uitzondering van het Reservefonds van het gemeenschappelijk stelsel, en door het eventuele overschot van het Fonds voor Beroepsziekten (artikel 31, wet van 10 juli 2016).</p>

De responsabiliseringscoëfficiënt is dezelfde voor alle besturen en wordt berekend op de globale effectieve ontvangsten en uitgaven tijdens het afgelopen boekjaar. Deze wordt vastgesteld op minimum 50 %.

Uiteindelijk dragen de bij het Gesolidariseerde pensioenfonds aangesloten plaatselijke besturen en hun benoemde ambtenaren elk jaar bij tot de uitbetaling van de pensioenen, rechtstreeks via de basisbijdragen aan het Gesolidariseerde pensioenfonds en onrechtstreeks via een inhouding op het vakantiegeld aan het Fonds voor de amortisatie van de verhoging van de pensioenbijdragevoeten.

Hetzelfde geldt voor zij die via een pensioeninstelling (PI) zijn aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds; alleen kunnen, in dit geval, de aan de PI betaalde bijdragen verschillen van de basis- en responsabiliseringsbijdragen: het is het PI die de berekeningen maakt volgens de WBB, de responsabiliseringscoëfficiënt en volgens het rendement van het beheerde fonds, en die de bijdragen dienovereenkomstig aanpast.

Een fonds dat door een PI wordt beheerd, vormt een belegging die een verschillend rendement oplevert en blootstaat aan verschillende risico's: sommige verzekeraars zouden voornamelijk werken met een "levensverzekering" (tak 21), die een kapitaal en een rendement met beperkte variabiliteit garandeert; anderen zouden een "beleggingsverzekering" aanbieden (tak 23), die risicovoller is maar een potentieel hoger rendement biedt, vooral over een lange periode.

2.5. De wet van 30 maart 2018

Toen de Federale Pensioendienst in 2016 belast werd om de betaling van de pensioenen te beheren, heeft deze dienst een raming gemaakt van de ontvangsten en de uitgaven en gewaarschuwd voor het groeiende tekort. Er was sprake van een tekort ten belope van een volledig jaar responsabiliseringsbijdragen, als gevolg van de vertraging van de betaling door het feit dat het bedrag van de responsabilisering een jaar na de betaling van de pensioenen wordt betaald en gefinancierd wordt door de basisbijdragen. Daarbij komt nog het probleem van de vergrijzing van de bevolking, van de langere levensverwachting en dus van de stijging van de pensioenlasten van de plaatselijke besturen.

De wet van 30 maart 2018 had tot doel te voorzien in een oplossing voor deze problemen, inzonderheid:

- met de invoering van het gemengd pensioen om de pensioenlasten van de plaatselijke besturen te verminderen voor elke ambtenaar die halverwege of op het einde van zijn loopbaan wordt benoemd: het pensioen wordt enkel berekend op basis van de als statutair gewerkte jaren¹³;
- door de responsabiliseringsbijdragen van de aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds te verhogen met een extra bedrag;
- door bepalingen in te voeren die tot gevolg zouden hebben dat een tweede pensioenpijler voor de contractuelen van aangeslotenen bij het GPF praktisch verplicht zou worden.

De meest rechtstreekse impact van de wet van 30 maart 2018 op de financiën van de plaatselijke besturen doet zich voor op het vlak van de responsabiliseringsbijdragen, via:

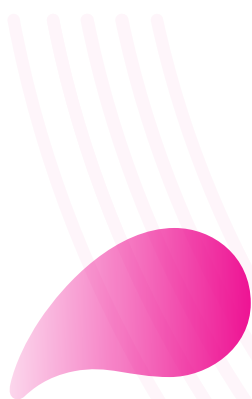
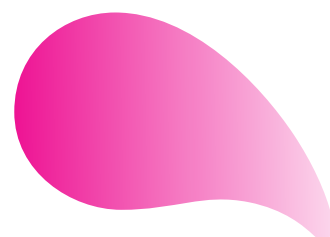
- een maandelijkse betaling van de responsabiliseringsbijdragen (in plaats van de jaarlijkse betaling);
- een dubbele maandelijkse termijn voor een beperkte periode om de achterstand in te halen in de kassontvangsten van het Gesolidariseerde pensioenfonds: het is de bedoeling een extra responsabiliseringsbedrag, te betalen door de plaatselijke besturen, te spreiden over een periode van vijf jaar;
- een vermindering van de bijdragen aan het Gesolidariseerde pensioenfonds voor wie een tweede pensioenpijler zou invoeren voor contractuelen.

Deze wet voert nog andere belangrijke wijzigingen in, met name het feit dat de responsabiliseringsbijdragen nu worden gelijkgesteld met socialezekerheidsbijdragen, wat bepaalde wettelijke beperkingen meebrengt: verhogingen van bijdrage en nalatigheidsinteressen voor onbetaalde responsabiliseringsbijdragen, zoals dit ook geldt voor socialezekerheidsbijdragen.

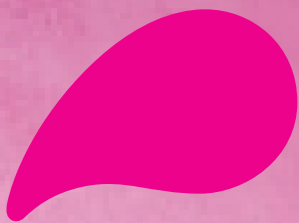
Anderzijds wijzigt de wet ook de bronnen van ontvangsten van het Gesolidariseerde pensioenfonds, door de overdrachten te elimineren van de andere pensioenstelsels voor de gemengde loopbaan en door voor te stellen een ontvangstenbron toe te voegen die afkomstig is van de loonmatigingsbijdragen: deze laatste werd voor de jaren 2018, 2019 en 2020 verzekerd voor een bedrag van 121 miljoen euro per jaar krachtens een koninklijk besluit.

Ten slotte valt op te merken dat de Federatie Wallonië-Brussel in november 2018 bij het Grondwettelijk Hof een beroep tot nietigverklaring heeft ingesteld tegen de wet van 30 maart 2018. Midden juni 2020 is er nog geen uitspraak van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot dit beroep.

¹³ De begunstigde krijgt een pensioen dat wordt aangevuld met wat hem verschuldigd is voor de jaren die hij heeft gewerkt als contractueel medewerker / zelfstandige / internationaal ambtenaar; dit zal ten laste zijn van de sociale zekerheid of eender welk ander betrokken pensioenstelsel.

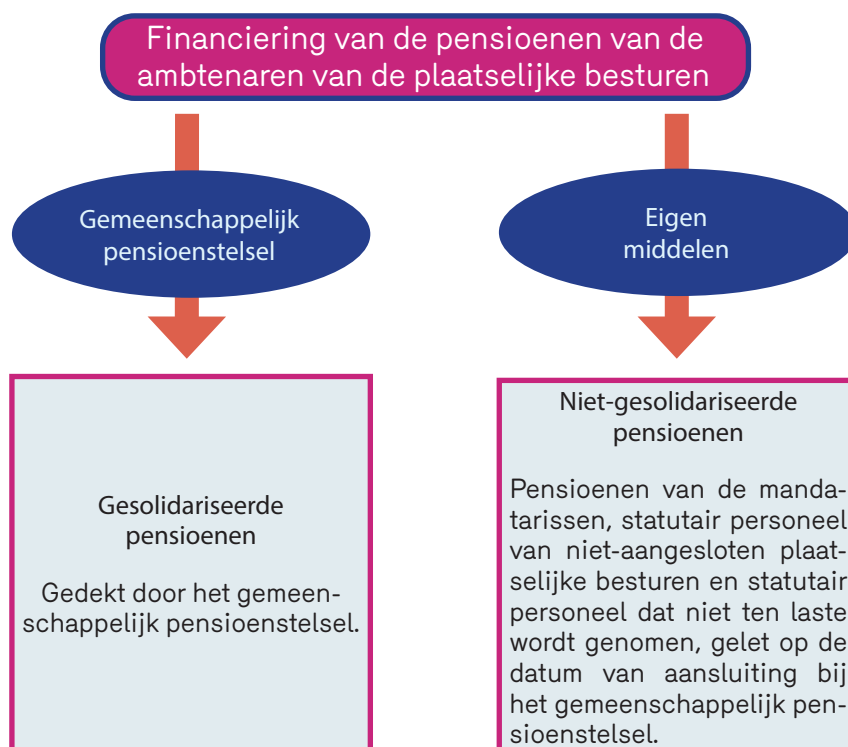

Gesolidariseerde en niet- gesolidariseerde pensioenen

3. GESOLIDARISEERDE EN NIET-GESOLIDARISEERDE PENSIOENEN

De betaling van de pensioenlasten van de plaatselijke besturen kan kort samengevat worden als gesolidariseerde, die worden gedekt door het gemeenschappelijk stelsel van de pensioenen en niet-gesolidariseerde die de plaatselijke besturen met eigen middelen moeten dragen. Deze laatste zijn de pensioenen van de mandatarissen en voor sommige plaatselijke besturen ook de pensioenen van de statutaire personeelsleden die dateren van vóór de aansluiting bij het gemeenschappelijk stelsel.

3.1 Beroep op de pensioeninstellingen

Plaatselijke besturen kunnen ervoor kiezen een beroep te doen op een pensioeninstelling, i.e. een verzekeringsonderneming of een verzorgingsinstelling¹⁴.

Verzekeringsinstellingen zoals Ethias, Belfius en Axa stellen aan de plaatselijke besturen voor om alle pensioenen te dekken ("pensioenverzekering"), indien deze volledig ten laste zijn van de plaatselijke besturen, ofwel om de bijdragen te dekken die de plaatselijke besturen uitsluitend aan het gemeenschappelijk stelsel dienen te betalen ("bijdrageverzekering").

Een door een verzekeraar beheerd fonds biedt het voordeel dat het winstgevend kan zijn; er is echter een risico van nadeel in geval van verlies of erger nog in geval van faillissement van dezelfde verzekeraar. De Federale Pensioendienst dekt de plaatselijke besturen niet in geval van faillissement van de verzekeraar, i.e. indien de verzekeraar in gebreke blijft te betalen.

¹⁴ Artikel 11 van de wet van 30 maart 2018 wijzigt artikel 3 van de wet van 24 oktober 2011 en bepaalt dat een "pensioeninstelling" om het even welke instelling is zoals bedoeld door de wet van 13 maart 2016 (verzekeringsondernemingen) of door de wet van 27 oktober 2006 (instellingen voor beroepspensioenen).

3.2 In het Brussels Gewest aangesloten plaatselijke besturen

De situatie van de Brusselse plaatselijke besturen is zeer uiteenlopend, daar ze niet allemaal zijn aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds en, ongeacht of ze al dan niet zijn aangesloten bij het gemeenschappelijk stelsel, de verschillen ook duidelijk zijn in de mate van betrokkenheid van de verzekeraars, of pensioeninstellingen, die het risico op alle pensioenen kunnen dekken of enkel op de pensioenen die al door het GPF worden gedekt, of ook andersom.

De ziekenhuizen en politiezones zijn alle aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds.

De basisbijdragen voor de politiezones bedragen circa 96 miljoen euro in 2019, wat meer is dan de geraamde pensioenlasten van circa 81 miljoen euro. De Brusselse politiezones zijn dus netto bijdragers tot de solidariteit van het gemeenschappelijk pensioenstelsel, daar hun basisbijdragen de door de Federale Pensioendienst geraamde pensioenlasten met 15 miljoen euro overschrijden. Een van de politiezones moet echter wel nog responsabiliseringsbijdragen betalen daar de basisbijdragen lager zijn dan de pensioenlasten: het gaat om de politiezone Brussel Hoofdstad Elsene, die in 2019 55 600 euro zou hebben betaald en waarvan de rekening voor responsabiliseringsbijdragen volgens de ramingen van de FPD zal stijgen tot 8,3 miljoen euro in 2025. In 2025 blijft dit de enige zone die nog responsabiliseringsbijdragen dient te betalen.

De ziekenhuizen moesten in 2019 ongeveer 27 miljoen euro aan basisbijdragen betalen, terwijl hun pensioenuitgaven circa 42 miljoen euro bedroegen. Zij moesten dus responsabiliseringsbijdragen betalen die in 2019 een bedrag van circa 7 miljoen euro vertegenwoordigden (zonder de "dubbele maandelijkse termijn" die in 2019 van kracht is geworden, zie infra).

Van de intercommunales en verenigingen "Hoofdstuk XII – niet-ziekenhuissector" is circa 40 % aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel:

Intercommunales	Aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel
Hydrobru Brusselse Intercommunale voor Waterdistributie en Sanering	NEEN
Vivaqua	NEEN
Interfin	NEEN
Intercommunale Vereniging van Regies voor Distributie van Energie (RDE)	NEEN
Academie voor Muziek, Woord en Dans van Sint-Joost-ten-Node/Schaarbeek	JA
Gewestelijke Intercommunale Politieschool (GIP)	JA
Brulabo	JA
Intercommunale voor Teraardebesteding	JA
Intercommunale Coöperatieve Vennootschap voor Crematie (ICVC)	JA
Sibelga	NEEN
Brussels Network Operations (Sibelga)	NEEN

Verenigingen Hoofdstuk XII (organieke wet betreffende de OCMW's)	Aangesloten bij het gemeenschappelĳk pensioenstelsel
Buurthuis - Centrum voor Maatschappelĳke Buurtanimatie	JA
Renobru (Project X)	NEEN
Vereniging De Brusselse Keukens	JA
Wolu Facilities	NEEN
Atelier des Tanneurs	NEEN

De pensioenlasten van de aangesloten entiteiten onder de intercommunales en de verenigingen "Hoofdstuk XII" bedragen in 2019 ongeveer 5 miljoen euro, gedekt door 3,8 miljoen euro aan basisbijdragen en 0,7 miljoen euro aan responsabiliseringsbijdragen. De responsabiliseringsbijdragen zullen steeds zwaarder doorwegen in de begroting van deze entiteiten: de FPD houdt rekening met responsabiliseringsbijdragen voor een bedrag van 2 miljoen euro in 2025, tegenover pensioenlasten die naar verwachting met slechts 1 miljoen euro zullen stijgen.

Er zou bij deze besturen een onderzoek moeten worden gevoerd om te bepalen of zij aan een pensioeninstelling vragen hun bijdragen evenals de betalingen aan de gepensioneerden te beheren. In verband hiermee zijn we iets meer vertrouwd met de toestand bij de gemeenten en de OCMW's; Brussel Plaatselĳke Besturen vraagt hen immers "pensioenbijlagen" in te vullen wanneer ze hun jaarrekening indienen; we zullen hun situatie hierna kort voorstellen.

Om te beginnen groeperen we de OCMW's en de gemeenten in de volgende paragraaf gemakshalve in zogenaamde "pools", waarbij we het onderscheid overnemen zoals ingevoerd door de wet van 6 augustus 1993 en de wet van 6 mei 2002 die de toestand hebben opgehelderd door vijf pensioenstelsels te definiëren die alle situaties van de plaatselĳke besturen samenvatten: de pools 1 tot 5. Dit onderscheid is beetje bij beetje achterhaald geworden, daar sommige besturen nieuwe keuzes maken en het gemeenschappelĳk aansluitingssysteem bijvoorbeeld combineren met het private verzekeringssysteem: dit is inzonderheid het geval voor recente aangeslotenen die vóór hun aansluiting bij het gemeenschappelĳk stelsel al een bijdrage betaalden bij private instellingen voor het beheer van de bedragen die dienden om de pensioenen uit te betalen. Er zijn vervolgens varianten van pools verschenen, zoals de "pool 2 ter" (een aangesloten pool die echter de bemiddeling door een verzorgingsinstelling invoert).

3.3 Aansluiting bij het gemeenschappelijk stelsel van de Brusselse gemeenten en OCMW's

Zestien gemeenten zijn aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel; daarvan zijn er negen aangesloten bij het Gesolidariseerde pensioenfonds zonder tussenkomst door een pensioeninstelling. Sommige van hen hebben de samenwerking met een pensioeninstelling overigens stopgezet op het ogenblik van hun aansluiting bij het gemeenschappelijk stelsel, zoals onderstaande tabel aantoont:

Laatste pools	Gemeenten	Datum van aansluiting bij het GPF
Pool 1	Watermaal-Bosvoorde	Vóór de jaren 1990
	Sint-Lambrechts-Woluwe	
	Ganshoren	
Pool 2	Jette	Sinds 2007; vóór 2007: pool 4 *
	Ukkel	Sinds 2010; vóór 2010: pool 4 *
	Brussel	Sinds 1997; vóór 1997: pool 4 *
	Sint-Jans-Molenbeek	Sinds 2010; vóór 2010: pool 3 *
	Elsene	Sinds 2010; vóór 2010: pool 3 *
	Sint-Agatha-Berchem	Sinds 2010; vóór 2010: pool 3 *

* Pool 4: besturen die hun eigen pensioenfonds en betalingen beheren; pool 3: individuele bijdragers tot een pensioeninstelling (verzekeraar).

We herhalen dat het begrip "pool" na 2011 achterhaald wordt, maar in de linkerkolom vermelden we de pool vóór 2011: de gemeenten die tot pool 1 behoren, zijn uiteindelijk de gemeenten die het gemeenschappelijk pensioenstelsel hebben gecreëerd en die in 2020 en 2021 overigens nog de vermindering van de bijdragevoeten genieten dankzij hun oude reserves; de gemeenten van pool 2 zijn dan weer gemeenten die later zijn toetreden tot het GPF en vroeger verkeerden in een geïndividualiseerde toestand daar ze hun eigen pensioenfonds beheerden (voormalige pool 4) of daarvoor een beroep deden, tegen betaling, op een pensioeninstelling (voormalige pool 3).

Naast deze negen gemeenten zijn er nog de gemeenten die hebben beslist aan te sluiten bij het gemeenschappelijk stelsel maar een beroep blijven doen op hun pensioeninstelling en ook drie gemeenten die niet zijn aangesloten maar die voor de pensioenen volledig of gedeeltelijk worden gedekt door verzekeraars:

Pools	Gemeenten	Datum van aansluiting bij het GPF	Pensioeninstellingen	Datum van aansluiting bij de PI
Pool 2 <i>ter</i> voormalige pool 3 Aangesloten bij de RSZ	Anderlecht	2010	Ethias	30 december 1997
	Oudergem	2012	Ethias	1 december 1993
	Etterbeek	2010	Ethias	3 februari 1994
	Evere	2010	Ethias	29 juni 1994
	Vorst	2010	Ethias	1 maart 1994
	Koekelberg	2012	Ethias	24 juni 1993
	Sint-Joost-ten-Node	2012	Ethias	29 december 2008
Pool 3 Niet aangesloten bij de RSZ	Sint-Gillis		Ethias	25 april 1996
	Schaarbeek		Ethias	10 maart 1994 1 december 2005
			AXA	1 december 2005
	Sint-Pieters-Woluwe		Belfius Verzekeringen	20 december 2007 Nieuwe overeenkomst op 2 november 2011

De situatie van de OCMW's is net zo ingewikkeld als die van de gemeenten. In de meeste gevallen hebben de OCMW's dezelfde keuze gemaakt als hun gemeente, maar de situaties verschillen. Zo zijn drie OCMW's niet aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel, waarvan er twee zich effectief in dezelfde situatie bevinden als hun gemeente: Sint-Gillis en Sint-Pieters-Woluwe; anderzijds is het OCMW van Schaarbeek wel aangesloten bij het GPF, terwijl het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek niet aangesloten is en zijn pensioenen uit eigen middelen uitkeert, a priori zonder tussenkomst van een verzekeraar.

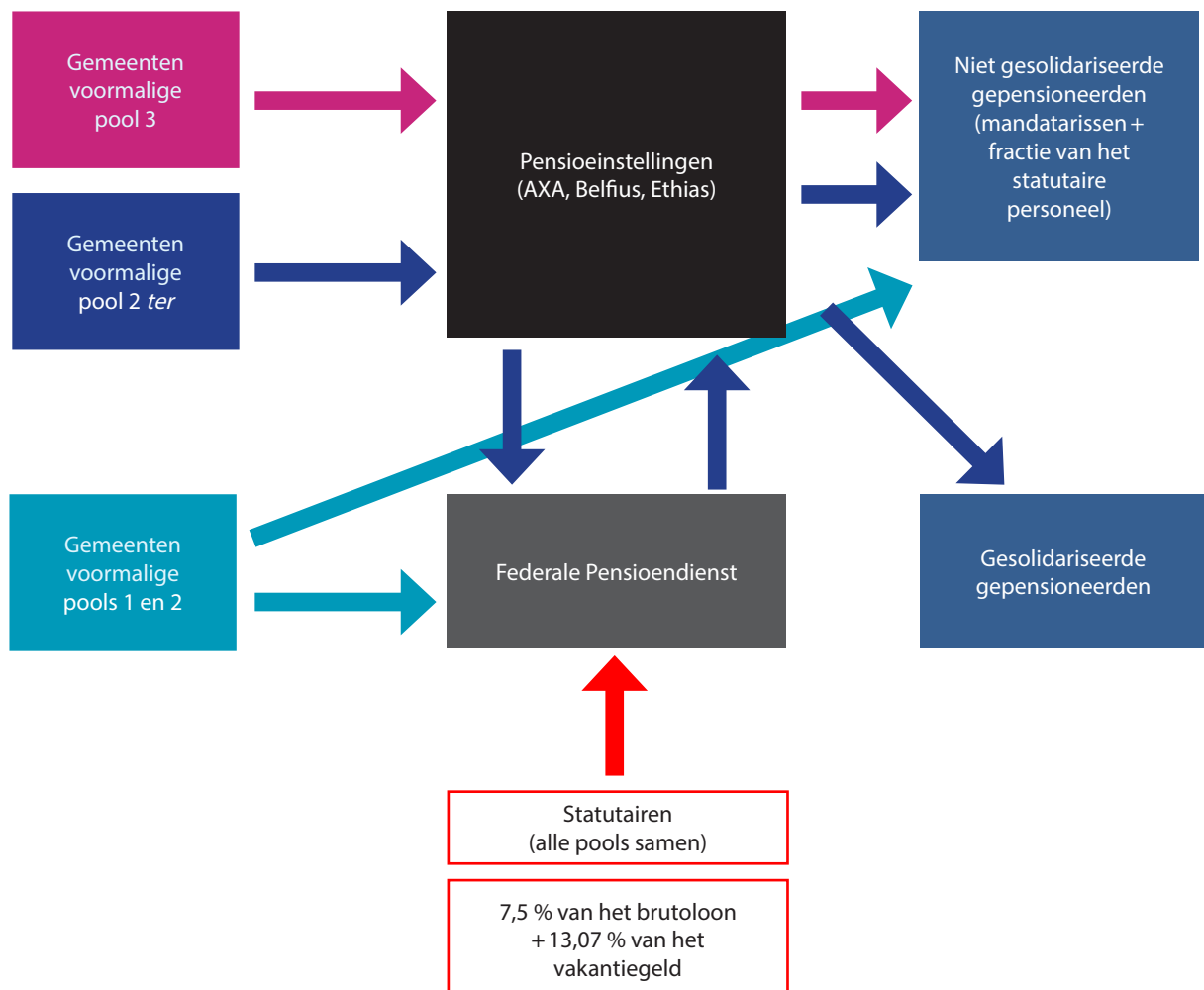
Een andere bijzonderheid in verband met de OCMW's betreft de "gegroepeerde" aansluiting bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel: drie OCMW's zijn samen met hun gemeente aangesloten, wat betekent dat de gemeenten Evere, Koekelberg en Sint-Joost-ten-Node de betaling van de bijdragen van hun OCMW beheren en dat de ramingen van de Federale Pensioendienst met betrekking tot de te betalen bijdragen, de loonmassa en de pensioenlasten, de cijfers voor deze gemeenten en die voor hun OCMW's omvatten.

OCMW's	Pensioeninstellingen	Gegroepeerde aansluiting met de gemeente
OCMW's aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel en die bijdragen betalen aan een verzorgingsinstelling (pensioeninstelling)		
Anderlecht	Ethias	NEEN
Oudergem	Ethias	NEEN
Etterbeek	Ethias	NEEN
Evere	Ethias	JA
Vorst	Ethias	NEEN
Koekelberg	Ethias	JA
Sint-Joost-ten-Node	Ethias	JA
OCMW's aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel en die rechtstreeks bijdragen betalen aan de RSZ		
Watermaal-Bosvoorde		
Sint-Lambrechts-Woluwe		
Ganshoren		
Jette		
Ukkel		
Brussel	NIET VAN TOEPASSING	NEEN
Sint-Jans-Molenbeek		
Elsene		
Sint-Agatha-Berchem		
Schaarbeek		
Niet bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel aangesloten OCMW's		
Sint-Jans-Molenbeek	Geen PI	
Sint-Gillis	Ethias	NIET VAN TOEPASSING
Sint-Pieters-Woluwe	Belfius	

3.4 Betaling van de pensioenen door de Brusselse gemeenten: samenvattend schema

Onderstaand schema stelt de situatie van de Brusselse gemeenten voor:

- de gemeenten die niet zijn aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel (voormalige pool 3) betalen het bedrag dat wordt gefactureerd door hun pensioeninstelling die de pensioenen van deze gemeenten betaalt;
- de gemeenten die bijdragen aan het gemeenschappelijk pensioenstelsel maar handelen via een pensioeninstelling, i.e. voormalige pool 2 ter, betalen de facturen van de pensioeninstelling tot dekking van zowel de door het Gesolidariseerde pensioenfonds gevraagde bijdragen als de pensioenen van de mandatarissen en andere die niet zijn gedekt. In dit geval betaalt de instelling de pensioenen aan de begunstigden en recupereert ze het saldo tussen die pensioenen en de andere betalingen aan de FPD (werknemersbijdragen en andere bijdragen tot de ontvangsten van het GPF) met betrekking tot de gesolidariseerde en niet-gesolidariseerde pensioenen;
- de gemeenten die aangesloten zijn bij het gemeenschappelijk stelsel en die niet handelen via een pensioeninstelling, i.e. voormalige pools 1 en 2, betalen de niet-geconsolideerde pensioenen aan de rechthebbenden en de bijdragen voor de gesolidariseerde pensioenen aan de FPD. Overigens sluit deze laatste vaak een contract met hen om ook de niet-gesolidariseerde pensioenen te beheren buiten het Gesolidariseerde pensioenfonds.

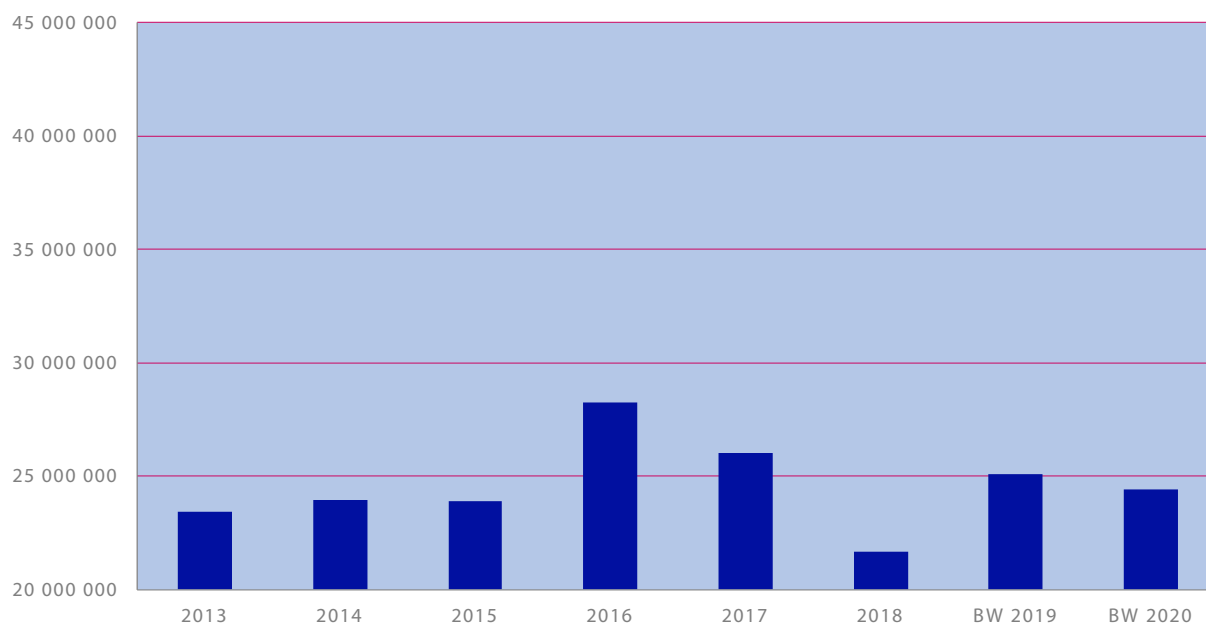

3.5 Enkele cijfers: pensioenkost van de Brusselse gemeenten tot in 2020

Om een idee te hebben van de evolutie van de pensioenkosten tijdens de afgelopen jaren hebben we gebruik gemaakt van de beschikbare gegevens, i.e. de jaarlijkse kosten die de negentien Brusselse gemeenten dragen, zoals geboekt in hun rekeningen 2013 tot 2018 en de laatste twee beschikbare cijfers in de begrotingen 2019 en 2020. Het gaat hier wel degelijk om de kosten die worden gedragen door de gemeenten (bijdragen), niet om de reële pensioenlasten die worden gedekt door het Gesolidariseerde pensioenfonds en/of de verzekeraars. Bovendien wijzen we erop dat de cijfers voor 2019 en 2020 begrotingsramingen zijn en als zodanig waarschijnlijk overgewaardeerd zijn ten opzichte van de werkelijkheid die te gelegener tijd zullen geboekt worden in de rekeningen 2019 en 2020.

We kunnen de Brusselse gemeenten dus verdelen in drie grote groepen: de drie gemeenten die niet zijn aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel; de zeven aangesloten gemeenten die bijdragen betalen aan een pensioeninstelling; de negen aangesloten gemeenten die rechtstreeks bijdragen aan het Gesolidariseerde pensioenfonds.

Pensioenbijdragen van de gemeenten die niet zijn aangesloten bij het gemeenschappelijk pensioenstelsel (Gemeentelijke rekeningen en laatste begrotingswijzigingen 2019 en 2020)

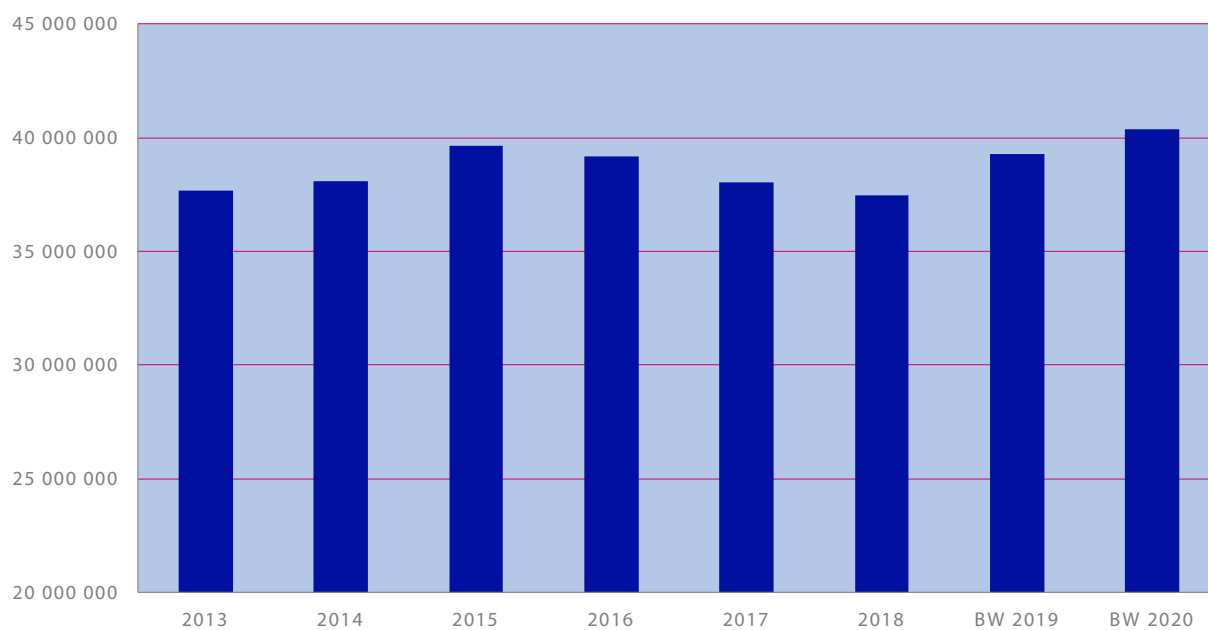

Bron: berekeningen BPB

De drie niet aangesloten gemeenten, i.e. Schaarbeek, Sint-Gillis en Sint-Pieters-Woluwe, dienden hogere facturen te betalen in 2016 en 2017. Hun vooruitzichten zijn uitsluitend afhankelijk van de fondsen die hun verzekeraars beheren.

De gemeenten die in de onderstaande grafiek worden hernomen, zijn alle aangesloten bij Ethias en hebben in 2015 en 2016 een hogere factuur betaald op basis van het rendement van de door Ethias beheerde fondsen. Deze gemeenten zullen de door de wet van 30 maart 2018 ingevoerde verhogingen moeten dragen; het valt nog te bezien hoe Ethias deze verhogingen in haar facturen zal doorberekenen; in afwachting hebben de gemeenten hogere ramingen opgenomen in hun begrotingen voor 2019 en 2020.

**Pensioenbijdragen van de aangesloten gemeenten
maar die bijdragen betalen aan een pensioeninstelling
(Gemeentelijke rekeningen en laatste begrotingswijzigingen 2019 en 2020)**

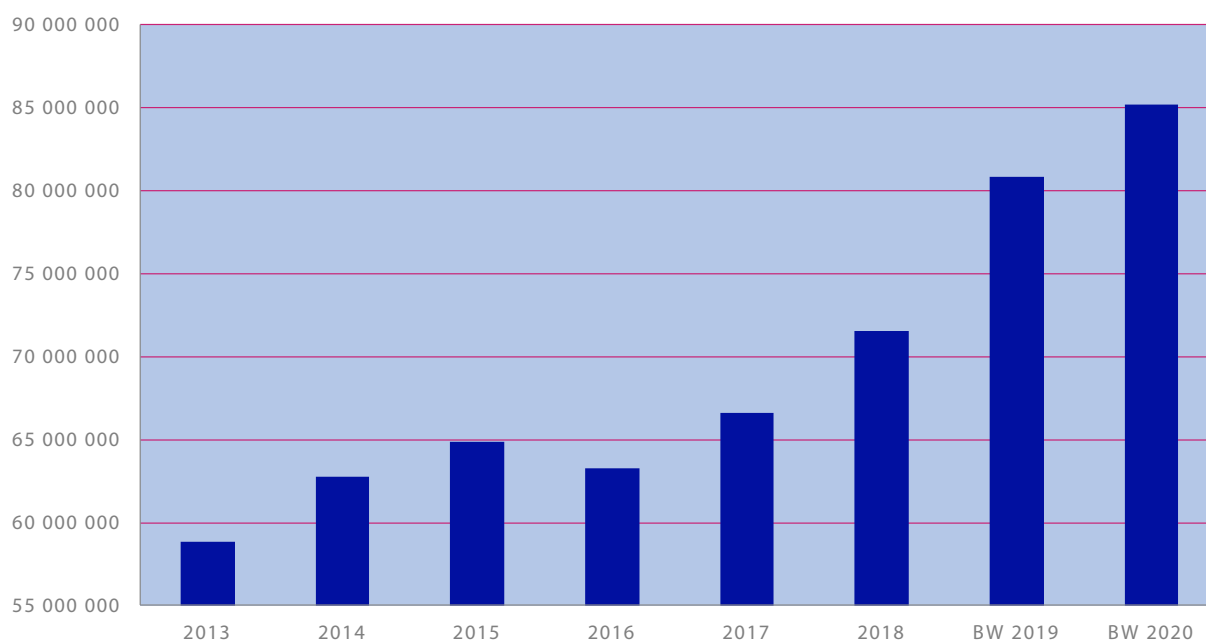

Bron: berekeningen BPB

De pensioenbijdragen van de aangesloten gemeenten die rechtstreeks bijdragen betalen aan de FPD zijn door de jaren lichtjes gestegen. Vanaf 2019 zullen deze lasten echter aanzienlijk toenemen als gevolg van de toepassing van de wet van 30 maart 2018.

Om zicht te krijgen op de inspanning van de plaatselijke besturen wat betreft hun pensioenlasten herinneren we eraan dat, daar de basis- en de responsabiliseringspercentages worden berekend op basis van de bruto loonmassa, deze bijdragen werkgeversbijdragen zijn en dus boven op de andere bijdragen komen. De plaatselijke besturen betalen bijna 50 % meer aan bruto lonen als gevolg van de pensioenbijdragen. Tevens valt op te merken dat de overheden, die niet hebben geprofiteerd van de maatregelen tot vermindering van de werkgeversbijdragen (opgenomen in de "Tax-shift"), het risico lopen dat ze gemiddeld meer werkgeversbijdragen moeten betalen dan de privésector voor hun contractuelen: dit zal afhangen van het aandeel contracten, in verhouding tot het totale aantal contracten, dat hen vrijstelt van de betaling van een groot deel van de werkgeversbijdragen (GESCO, sociale Maribel en andere).

Pensioenbijdragen van de aangesloten gemeenten die rechtstreeks bijdragen aan de FPD
(Gemeentelijke rekeningen en laatste begrotingswijzigingen 2019 en 2020)

Bron: berekeningen BPB

De responsa- biliseringsbij- dragen: de hoeksteen

4. DE RESPONSABILISERINGSBIJDAGEN: DE HOEKSTEEN

De responsabiliseringsbijdragen zullen het doorslaggevende element vormen voor de stijging van de pensioenlasten van de plaatselijke besturen tijdens de komende jaren als gevolg van voornamelijk twee elementen: een significante stijging van het responsabiliseringsstarief vanaf 2022 (zie tabel in de subparagraaf "Jaarlijkse berekening van de basis- en de responsabiliseringsbijdragen: de kern van het GPF") en de zogenaamde verhoging "dubbele maandelijkse termijn".

4.1 Stijging van de responsabiliseringsbijdragetarieven: waarom?

De FPD heeft een raming gemaakt van de stijging van de responsabiliseringsbijdragetarieven om de pensioenlasten te dekken; de FPD heeft deze hypothesen gebaseerd op de geraamde evolutie van de loonmassa van de statutairen en van de pensioenlasten en heeft daarbij wellicht een te lage raming gemaakt, voortgaand althans op de jaarrekeningen van de Brusselse gemeenten. De door de FPD geschatte loonmassa voor statutair personeel vertoont de komende jaren een zeer lichte stijging en stagneert zelfs voor sommige plaatselijke besturen. Daar de basisbijdragen worden berekend als een percentage van de loonmassa, is het mogelijk dat ze niet voldoende stijgen om de pensioenlasten te dekken, die daarentegen volgens de FPD jaarlijks met 3 % tot 4 % zullen stijgen.

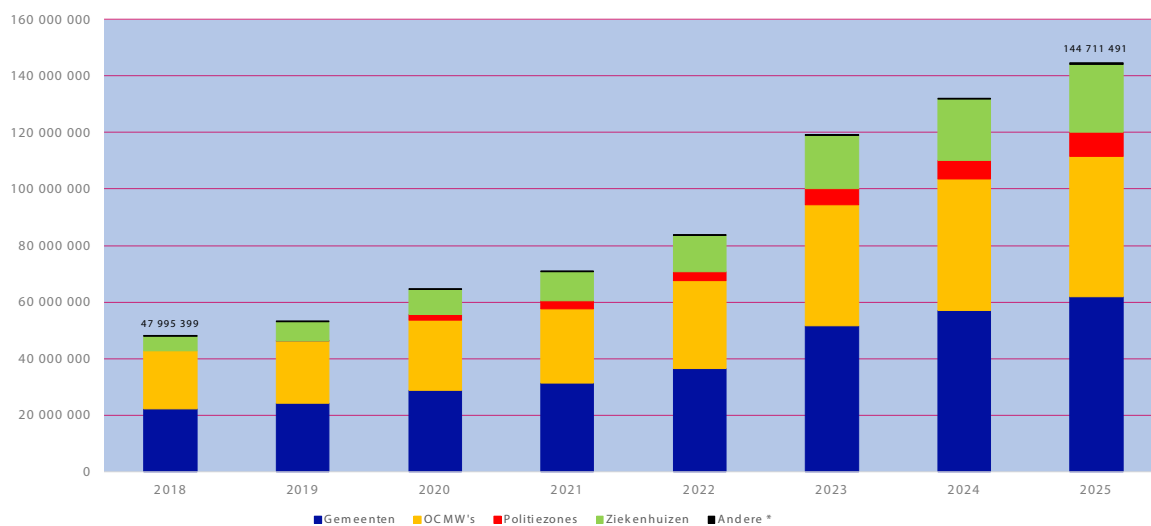
Daar de FPD niet wil raken aan de basistarieven, i.e. aan de bijdragen die alle plaatselijke besturen betalen, gaf hij er de voorkeur aan¹⁵ de stijging van de ontvangsten die nodig is om een te groot tekort te vermijden weer te geven op de responsabiliseringscoëfficiënten.

¹⁵ Niet alle plaatselijke besturen zijn gehouden responsabiliseringsbijdragen te betalen.

4.2 Stijging van de responsabiliseringsbijdragen: een stijging met 172 % van eind 2019 tot 2025

De responsabiliseringsbijdragen, waarvan de stijging van het tarief wordt gematigd door de nieuwe ontvangsten als gevolg van de loonmatiging, zullen ertoe leiden dat de kosten voor de Brusselse plaatselijke besturen stijgen van 53 miljoen euro in 2019 tot 145 miljoen euro in 2025.

Responsabiliseringsbijdragen (evolutie 2018-2025)

* Andere: intercommunales, Berg van Barmhartigheid en Hoofdstuk XII. Uitgesloten: Brutélé et Vlaamse Gemeenschapscommissie

Bron: Federale Pensioendienst – Ramingen juni 2020

Voor sommige plaatselijke besturen zal de stijging bijzonder uitgesproken zijn (zie onderstaande tabel) en algemeen zullen de Brusselse plaatselijke besturen in 2025 91,5 miljoen euro meer moeten betalen dan in 2019, alleen al voor de res-

ponsabiliseringsbijdragen: dit bedrag omvat niet de basisbijdragen en evenmin de dubbele maandelijkse termijn die tussen 2019 en 2023 verschuldigd zal zijn.

Responsabiliseringsbijdragen van de Brusselse plaatselijke besturen: ramingen (EUR) van de FPD (juni 2020)

Plaatselijke besturen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Groei-percentage 2019-2025
Gemeenten	22 147 040	24 033 245	28 648 263	31 250 742	36 502 941	51 556 935	56 967 502	61 902 742	157,57 %
OCMW's	20 611 721	22 165 606	24 981 126	26 404 097	31 126 429	42 952 922	46 601 662	49 805 540	124,70 %
Politiezones	-	55 601	1 840 138	2 902 378	3 206 888	5 648 126	6 655 098	8 339 313	14 898,49 %
Ziekenhuizen	5 147 533	6 776 118	8 853 043	10 247 322	12 758 040	18 822 037	21 551 841	24 179 601	256,84 %
Andere ¹⁶	89 105	107 783	155 608	187 805	235 870	362 058	429 534	484 295	349,32 %
Totalen	47 995 399	53 138 353	64 478 178	70 992 344	83 830 168	119 342 078	132 205 637	144 711 491	172,33 %

¹⁶ Andere: Brulabo; Intercommunale Coöperatieve Vennootschap Voor Crematie (ICVC); Gewestelijke en Intercommunale Politieschool (GIP); Intercommunale voor Teraarbestelling; Academie voor Muziek, Woord en Dans van Sint-Joost-ten-Node/Schaarbeek; Berg van Barmhartigheid; vereniging De Brusselse Keukens; Buurthuis - Centrum voor Maatschappelijke Buurtdynamiek. Uitgesloten: Brutélé; Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Daarbij komt nog de dubbele maandelijkse termijn die waarschijnlijk over vijf jaar zal worden gespreid. Met deze praktijk is begonnen in 2019, met het koninklijk besluit van 3 december 2018 dat de dubbele maandelijkse termijn voor 2019 vastlegt op 23,4 % van het bedrag van 2017 (of 114,3 % van het bedrag van 2018).

De dubbele maandelijkse termijn voor 2020 werd door het koninklijk besluit van 20 december 2019 vastgesteld op 53,6 % van het bedrag voor 2018.

Hierna volgt een overzichtstabel voor alle Brusselse plaatselijke besturen:

Bedragen (EUR) van de responsabiliseringsbijdragen zoals per jaar aangerekend volgens het systeem van de dubbele maandelijkse termijn					
	2018	2019	2020	2021-2023	2024
Ramingen van de Federale Pensioendienst voor het lopende jaar	47 995 399	53 138 353	64 478 178	2021: 70 992 344 2022: 83 830 168 2023: 119 342 078	132 205 637
Wetsgrond	Koninklijk besluit van 4 mei 2018 dat de grondslag van de responsabiliseringsbijdragen voor 2018 vaststelt op 118 % van de grondslag 2016	Koninklijk besluit van 3 december 2018 dat de grondslag voor de responsabiliseringsbijdragen voor 2019 vaststelt op 108 % van de grondslag 2017 en de grondslag van de bijkomende maandelijkse termijnen op 23,4 % van de grondslag 2017	Koninklijk besluit van 20 december 2019 dat de grondslag voor de responsabiliseringsbijdragen voor 2020 vaststelt op 94,4 % van de grondslag 2018 en de grondslag van de bijkomende maandelijkse termijnen op 53,6 % van de grondslag 2018	Toekomstige koninklijke besluiten (2021-2023)	Toekomstig koninklijk besluit
Effectieve "enkelvoudige" responsabiliseringsbijdragen: berekend op basis van het voorlaatste jaar (oude systeem nog steeds gedeeltelijk van toepassing)	49 261 323	48 524 966	45 307 657	Bedrag dat naar 0 neigt	0
Voor het lopende jaar te betalen bedrag in "dubbele maandelijkse termijn" van 2019 tot 2023	0	10 513 743	25 725 534	Bedrag dat naar de raming voor hetzelfde jaar neigt	132 205 637
Totalen gevraagd aan de PB	49 261 323	59 038 709	71 033 191	Tot meer dan 100 miljoen euro in 2023 (ramingen)	132 205 637
Extra betaald in vergelijking met het oude systeem	0 %	22 %	57 %	Circa 20 %/jaar meer dan de bedragen onder het oude systeem	

Ingeval men zich dit zou afvragen: er is tegenspraak tussen het koninklijk besluit van 20 december 2019, dat de responsabiliseringsbijdragen voor 2020 vaststelt op 94,4 % van de grondslag voor 2018, en de bovenstaande ramingen van de Federale Pensioendienst, die voor 2020 een bedrag van 64 478 178 euro heeft vastgesteld, of 134 % van het bedrag voor 2018. Dit verschil is te wijten

aan het feit dat de FPD zijn ramingen heeft gemaakt vóór de publicatie van het koninklijk besluit. Bovendien gaat het om ramingen die gewoonlijk twee- tot drie-maal per jaar worden aangepast. Op te merken valt dat, met de dubbele maandelijkse termijn, de plaatselijke besturen in 2020 toch 148 % van de responsabiliseringsbijdragen van 2018 zullen betalen (94,4 % + 53,6 %).

4.3 De tweede pensioenpijler in het geval van de Brusselse plaatselijke besturen

De wet die de aanvullende pensioenstelsels regelt, is de wet van 28 april 2003, die door de wet van 30 maart 2018 op enkele punten werd gewijzigd om ze aan te passen aan de werkgevers in de openbare sector.

Er zijn bepaalde aanvullende beperkingen voor de plaatselijke besturen ingevoerd, zoals de verplichting om te werken met een pensioeninstelling / verzekeraar / professionele beroepspensioeninstelling (de mogelijkheid van intern beheer zou voortaan dus worden uitgesloten), evenals de verplichting om aanvullende regelingen vóór eind 2018 bij Sigedis¹⁷ aan te geven.

De wet van 30 maart 2018 heeft de mogelijkheid ingevoerd om van de responsabiliseringsbijdragen de helft van de kosten van de tweede pijler af te trekken onder wel bepaalde voorwaarden:

- de tweede pijler mag niet enkel betrekking hebben op de contractuele personeelsleden, maar moet gelden voor alle personeelsleden, ongeacht het feit of de lasten van hun loon volledig worden gedragen door de gemeente dan wel deels worden gesubsidieerd (bv. werknemers met een contract dat wordt geregeld door artikel 60, § 7 van de organieke wet betreffende de OCMW's, of ook gesubsidieerde contractuelen). De wet van 30 maart 2018 koppelt het pensioenstelsel van het contractueel personeel dus aan het stelsel van de statutaire personeelsleden, daar de vermindering van de responsabiliseringsbijdragen, die enkel betrekking heeft op de statutaire personeelsleden, wordt bepaald door de pensioenspaarverzekering dat ten gunste van het contractueel personeel is afgesloten;
- de formules van pensioensparen moeten voldoen aan de wet van 28 april 2003 die de aanvullende pensioenstelsels regelt;
- de minimale bijdragen die recht geven op de bewuste vermindering, zijn gelijk aan 2 % in 2020 en 3 % in 2021 voor de spaarplannen met "vastgelegde bijdragen" en "cash balance"; 4 % in 2020 en 6 % in 2021 voor het plan "cash balance". Het maximaal aftrekbaar bedrag is gelijk aan 6 % in de eerste twee gevallen en aan 12 % in het derde geval.

Deze maatregel komt neer op het invoeren van een solidariteitsverplichting die ertoe leidt dat plaatselijke besturen die geen tweede pijler invoeren, indirect moeten betalen wat de anderen niet betalen, uiteraard altijd tot het maximum van hun pensioenlasten. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hadden zeven plaatselijke besturen een tweede pensioenpijler in het begin van 2020, volgens de recentste gegevens in het bezit van BPB; één van die gemeenten voorziet slechts in een gedeeltelijke dekking voor haar werknemers, terwijl twee andere gemeenten onvoldoende bijdragen betalen om te voldoen aan de voorwaarden om de vermindering te genieten. In Wallonië hebben circa 80 plaatselijke besturen een tweede pijler ingericht vóór de wet van 30 maart 2018 en volgens de Union des Villes et Communes de Wallonie hebben nog eens 170 plaatselijke besturen voor een tweede pijler gekozen als gevolg van een oproep van het Waals Gewest dat daarvoor in een incentive heeft voorzien. In totaal echter hadden 679 Waalse plaatselijke besturen een tweede pijler kunnen invoeren.

Hoewel in Vlaanderen circa 587 plaatselijke besturen al een tweede pijler hebben, betalen - volgens de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten - de meeste onder hen een tweede pijler voor een minimaal percentage van de loonmassa, wat onvoldoende is om te voldoen aan de voorwaarden voor aftrek zoals vastgesteld door de wet van 30 maart 2018.

Bovendien moest in 2018 bijvoorbeeld slechts 43 % van de Belgische gemeenten en 38 % van de Belgische OCMW's responsabiliseringsbijdragen betalen. Bijgevolg hebben we geen zicht op de omvang van de verminderingen van responsabiliseringsbijdragen die eventueel zouden belanden bij de financiën van de plaatselijke besturen van de verschillende gewesten.

¹⁷ Sigedis is een publieke vereniging zonder winst oogmerk die in 2006 is opgericht door instellingen van sociale zekerheid. Ze biedt end to end oplossingen voor iedereen met databehoeften op het vlak van persoonsidentificatie, loopbaan, en pensioen.

4.3.1 Verenigbaarheid met het regelgevend kader van de plaatselijke besturen

De plaatselijke besturen zullen de tweede pensioenpijler moeten beheren volgens een reeks wetten die hun activiteit uitdrukkelijk regelen en waaraan de particuliere sector niet noodzakelijkerwijs is onderworpen.

Bijvoorbeeld, de wetgeving inzake overheidsopdrachten moet in acht worden genomen bij de keuze van de pensioeninstelling.

Een tweede aandachtspunt zou het overleg met de werknemers kunnen zijn, dat verplicht is volgens de wet van 28 april 2003 betreffende de aanvullende pensioenen. Daar de gemeenten en de OCMW's uitgesloten zijn van het systeem van collectieve betrekkingen dat is ingesteld bij de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten, zullen zij, zelfs met betrekking tot hun contractuele werknemers, een beroep moeten doen op de "bijzondere comités" die zijn ingesteld bij het koninklijk besluit van 28 september 1984 ter uitvoering van de wet van 19 december 1974 houdende de organisatie van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van de ambtenaren.

De plaatselijke besturen moeten de "plafonds Wijninckx" in acht nemen, i.e. de maximale plafonds die toepasselijk zijn op de ambtenarenpensioenen krachtens de wet van 5 augustus 1978. Deze wet stelt zowel het relatieve maximum (75 % van de wedde die in aanmerking wordt genomen in de berekening van het pensioen) als het absolute maximum vast (in cijfers, op 1 maart 2020 gaat het om een bedrag van 81 622,85 euro bruto per jaar). Een tweede pensioenpijler kan ertoe leiden dat deze grenzen worden overschreden.

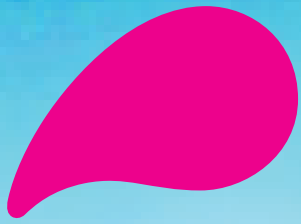
De mandatarissen lijken te worden uitgesloten van de mogelijkheid van een voordeel in het kader van de tweede pijler. De gezamenlijke ordonnantie van 14 december 2017 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de transparantie van de vergoedingen en voordelen voor de Brusselse openbare mandatarissen verbiedt de toekenning van een groepsverzekering en stelt een maximum plafond vast (150 % van de vergoeding voor de gedeputeerden), voor het bedrag van de ontvangen vergoedingen en voordelen van alle aard. De ordonnantie van 25 januari 2018, artikel 4, § 4, bepaalt: "De burgemeesters en schepenen mogen, buiten de wedden verbonden aan de uitoefening van hun oorspronkelijke mandaten, en behalve de voordelen van alle aard en de representatiekosten verbonden aan de uitoefening van hun functies, geen bijkomende vergoeding genieten ten laste van de gemeente, om welke reden of onder welke benaming ook."

Anderzijds kan een tweede pensioenpijler een troef zijn om bekwaam personeel aan te trekken, maar men moet zich ook afvragen wat de reële impact zou zijn van een pensioenverzekering op de pensioenen van contractuele personeelsleden. Een tweede pensioenpijler moet in principe en volgens de intentie van de wetgever bij de voorstelling van de wet van 30 maart 2018, het verschil kunnen compenseren tussen het pensioen van een statutaire werknemer en het pensioen van een contractuele werknemer, dat zeer aanzienlijk kan zijn. Het verschil in berekening tussen beide pensioenstelsels is toe te schrijven aan verschillende factoren, waarvan de belangrijkste zijn: een hogere grondslag in het geval van statutaire personeelsleden, die stijgt met de anciënniteit van de betrokkene; het feit dat er steeds vaker een plafond wordt bepaald voor de grondslag in het geval van contractuelen; de afwezigheid van een tarief "alleenstaande" voor de statutaire personeelsleden.

Het is dus de vraag of een aanvullend pensioen in de zin van de wet van 30 maart 2018 kan zorgen voor een compensatie tussen het pensioen van de contractuele werknemer (over zijn gehele of een deel van zijn loopbaan) en het pensioen van de statutaire werknemer. De berekening is complex, daar ze afhankelijk is van de persoonlijke situatie van elk personeelslid (gezinssituatie, de loopbaan die de betrokkene al heeft gehad), maar er kan nu al worden gesteld dat het in de huidige omgeving van zeer lage rentevoeten moeilijk zal zijn om pensioenregelingen te vinden die zonder al te veel risico's een aanvullend pensioen kunnen bieden dat voldoende is om het verschil te compenseren tussen de pensioenen van contractuele personeelsleden en die van statutaire werknemers.

Tot besluit van deze paragraaf wijzen we nog op het discriminerend karakter van de invoering van een tweede pensioenpijler tussen de contractuelen die op verschillende tijdstippen in dienst zijn getreden vóór de datum van inwerkingtreding van deze verbintenissen.

Enkele ramingen over de evolutie van de pensioenkosten

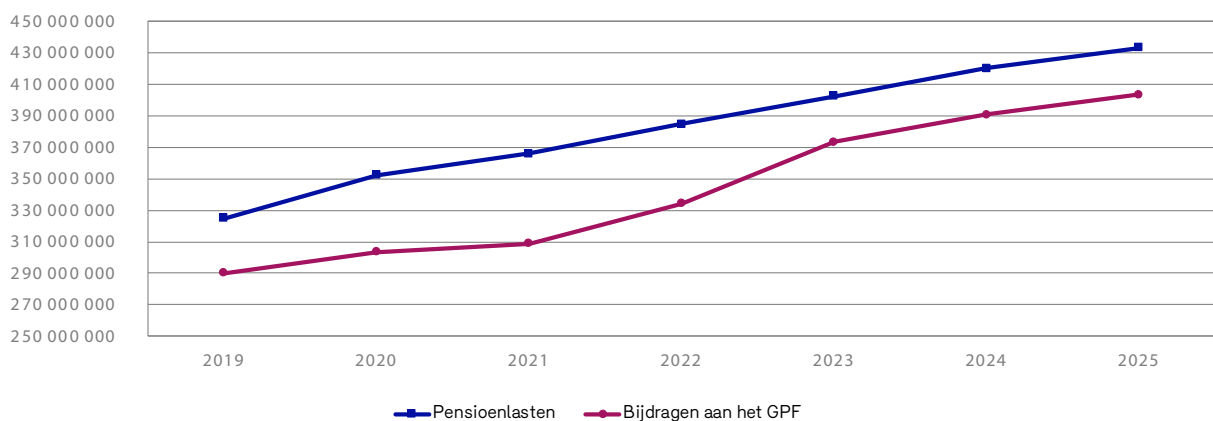
5. ENKELE RAMINGEN OVER DE EVOLUTIE VAN DE PENSIOENKOSTEN

In de eerste plaats wijzen we erop dat de werkelijke pensioenlasten, i.e. de door de begunstigen ontvangen pensioenuitkeringen, hoger zijn dan wat de plaatselijke besturen betalen: het Gesolidariseerde pensioenfonds dekt met behulp van de hulpfondsen een deel van de pensioenen (de ene al iets meer dan de andere), afhankelijk van de besturen.

Het is daarom interessant om de verwachte evolutie van de pensioenlasten te vergelijken met die van de basis- en responsabiliseringsbijdragen die de aangeslotenen dienen te betalen. De laatste ramingen van de Federale Pensioendienst dateren van juni 2020 en lopen tot 2025.

De grafiek toont duidelijk aan dat de bijdragen die de Brusselse plaatselijke besturen betalen, steeds dichterbij de pensioenlasten van het Gesolidariseerde pensioenfonds komen: de gemiddelde jaarlijkse groei bedraagt 4,94 % voor de pensioenlasten en 5,71 % voor de bijdragen (basis- en responsabiliseringsbijdragen), volgens de berekeningen van de FPD voor de periode 2019-2025.

Geraamde stijging van de pensioenlasten en van de bijdragen van de Brusselse plaatselijke besturen

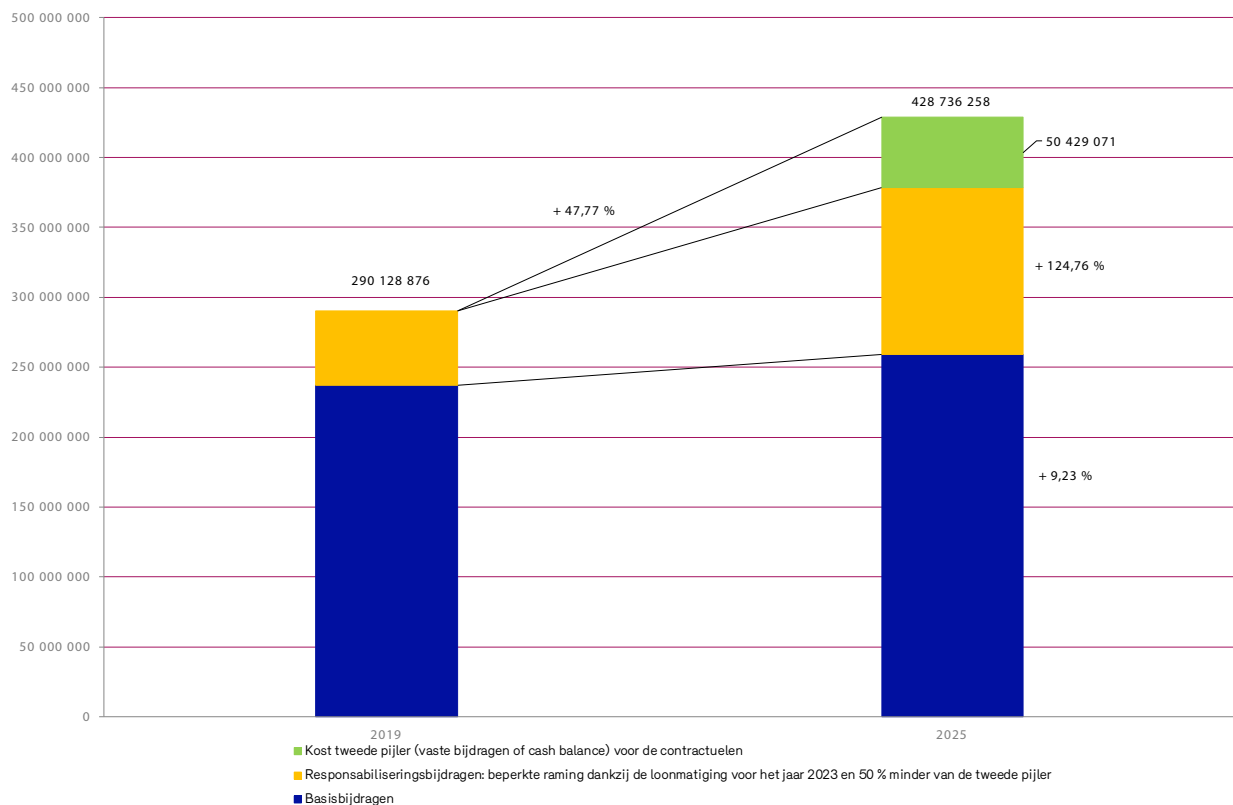
Bron: Federale Pensioendienst (juni 2020)

De wet van 30 maart 2018 legt echter een andere berekeningsmethode op: plaatselijke besturen die geen tweede pijler voor hun contractueel personeel oprichten, zullen een deel van de responsabiliseringsbijdragen moeten betalen voor zij die dat wel doen. Bijgevolg moet er een raming worden gemaakt van de kosten van een tweede pijler voor de plaatselijke besturen en moet er worden uitgegaan van de hypothese dat alle besturen deze maatregel zullen aannemen ¹⁸.

In onderstaande grafiek is duidelijk te zien dat de stijging van de pensioenkosten wordt bepaald door de responsabiliseringsbijdragen, die echter worden verminderd met de helft van de kosten van de tweede pijler, die voor het jaar 2025 op 50 429 070,61 euro worden geraamd, op basis van 6 % van de bruto loonmassa (wettelijk vastgesteld plafond voor verminderingen).

Deze berekening is globaal gemaakt voor alle plaatselijke besturen, zonder de specifieke situatie van elk bestuur te onderzoeken die ook zou kunnen leiden tot een situatie waarin de helft van de kosten van een tweede pijler de responsabiliseringsbijdragen uiteindelijk tot nul zou herleiden: het plaatselijk bestuur zou dus al zijn pensioenlasten betalen, maar zou nog steeds een aanvullend pensioen moeten betalen aan zijn contractuele personeelsleden.

Evolutie van de pensioenkosten van de Brusselse plaatselijke besturen

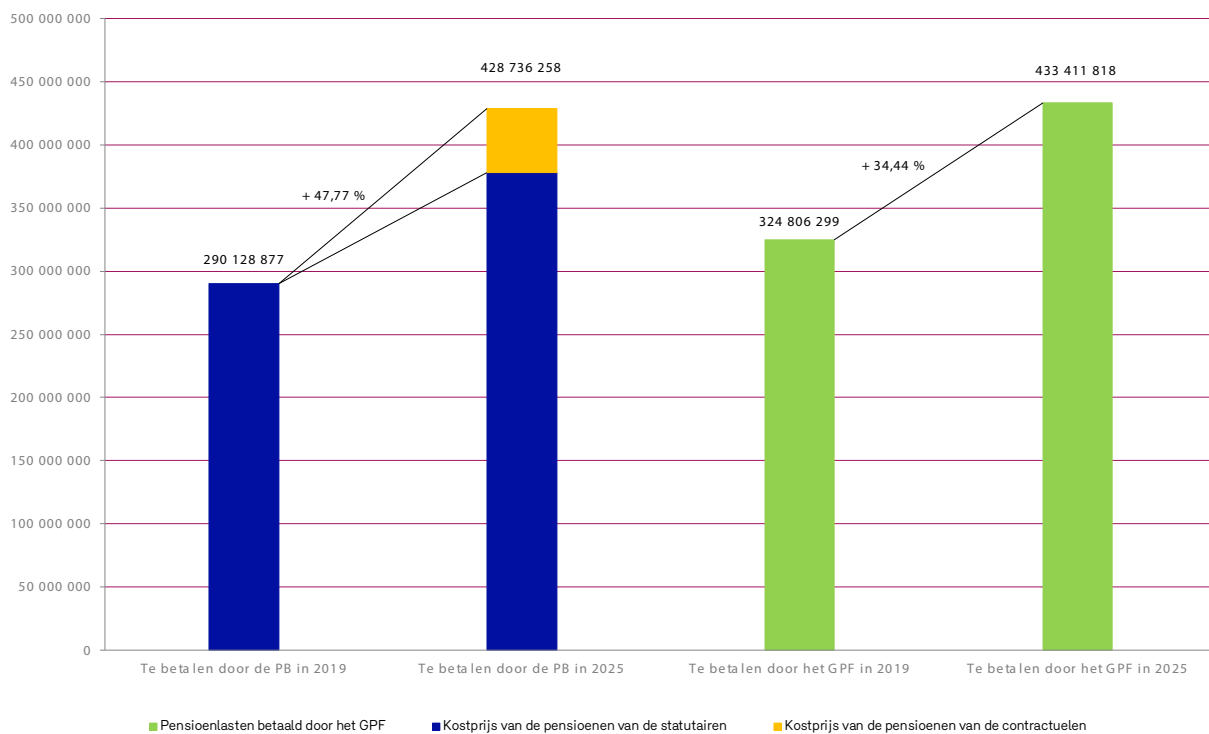

Bron: berekeningen BPB op basis van gegevens van de FPD voor juni 2020, rekeningen van de plaatselijke besturen, bevolkingsgroei geraamd door het BISA

¹⁸ De ramingen van de loonmassa van de contractuelen en dus van de kosten van de tweede pijler werden gemaakt aan de hand van de beschikbare gegevens: voor de gemeenten gaat het om de zeer precieze gegevens van de rekeningen, waarop de gemiddelde jaarlijkse groei van de voorgaande jaren werd toegepast; voor de andere plaatselijke besturen werden, naargelang het geval, andere methoden gebruikt.

Als we een globale berekening maken voor de Brusselse plaatselijke besturen, zien we immers dat het voordeel van de aansluiting bij het GPF effectief is voorbestemd om te verdwijnen:

Evolutie van de pensioenkosten van de Brusselse plaatselijke besturen en van de lasten betaald door het GPF

Bron: berekeningen BPB

Conclusie

WELK BENOEMINGSBELEID VOOR DE KOMENDE JAREN?

De plaatselijke besturen bevinden zich momenteel in een impasse: hun pensioenkosten zullen sterk stijgen en hun begroting onder druk zetten, terwijl ze als werkgever de hoogste werkgeversbijdragen betalen. Ze kunnen niet rekenen op de solidariteit van de Sociale Zekerheid om de pensioenen van hun ambtenaren te betalen en hun eigen solidariteitsstelsel wordt ondermijnd.

Daarnaast zullen ook de pensioenlasten stijgen in lijn met de demografische ontwikkelingen.

Daar de benoeming van nieuwe ambtenaren een weerslag zal hebben op de toekomstige lasten, zou het logischer zijn om de benoemingen te vertragen of zelfs stop te zetten. Door de benoemingen stop te zetten, zou men het betaalde bedrag echter verschuiven van de basisbijdragen (berekend op de loonmassa van de statutairen) naar de responsabiliseringsbijdragen (verschil tussen pensioenlasten en basisbijdragen), waarvan het percentage hoger is.

De plaatselijke besturen zullen dus rekening moeten houden met de bevolkingsevolutie en de sociaal-economische evolutie die bepalend zal zijn voor hun financiële middelen en het soort dienstverlening dat ze aan de burgers zullen kunnen bieden alsook met de ontwikkelingen die de wet van 30 maart 2018 heeft ingevoerd, waaronder meer bepaald:

- het gemengd pensioen dat voortaan van toepassing is, waardoor de pensioenlasten minder zwaar zullen wegen voor elke ambtenaar die halverwege of op het einde van zijn loopbaan wordt benoemd (wat een stimulans is voor latere benoemingen);
- de responsabiliseringsbijdragen voor de aangeslotenen bij het Gesolidariseerde pensioenfonds die zeer sterk zullen stijgen (wat een stimulans is voor benoemingen);
- een tweede pensioenpijler voor de contractuelen van de aangeslotenen bij het GPF, praktisch verplicht als gevolg van de bepalingen die de wet heeft ingevoerd (de kosten voor contractuelen stijgen).

In deze context vragen de plaatselijke besturen zich af welk benoemingsbeleid zij de komende jaren zullen moeten volgen om hun financiële lasten tot een minimum te beperken; tegelijk moeten ze ervoor zorgen dat ze een aantrekkelijke werkgever blijven (bij gebrek aan een hoog loon is het statuut van ambtenaar een van de stimulansen om voor het plaatselijk openbaar ambt te werken) en aan de burger steeds een kwaliteitsvolle dienstverlening bieden.

De directie Lokale Financiën heeft een opdracht voor een previsionele studie toevertrouwd aan een consultancyfirma die gespecialiseerd is inzake risico's, financiën, actuariaat en datawetenschappen, een spin-off van de UCLouvain. Deze studie moet verschillende scenario's in acht nemen wat betreft de toekomstige benoemingen en de gevolgen daarvan voor de pensioenuitgaven. De resultaten van deze studie worden eind 2020 verwacht en zullen als uitgangspunt dienen voor een denkoefening en adviezen rond de strategieën die de plaatselijke besturen moeten volgen op het vlak van hun personeelsbeleid.

WETGEVING (SELECTIE VAN TEKSTEN)

Wetten

21 december 1927	Wet betreffende de beroepsklerken, technische bedienden, politieagenten en in 't algemeen al de aangestelden der gemeenten en der daarvan afhingende besturen
25 april 1933	Wet omtrent de pensioenregeling van het gemeentepersoneel
5 december 1968	Wet betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités.
5 augustus 1978	Wet houdende economische en budgettaire hervormingen
29 juni 1981	Wet houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
1 augustus 1985	Wet houdende sociale bepalingen
24 juni 1988	Nieuwe Gemeentewet
30 december 1992	Wet houdende sociale en diverse bepalingen. Hoofdstuk v
6 augustus 1993	Wet betreffende de pensioenen van het benoemd personeel van de plaatselijke besturen
7 december 1998	Wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus
2 april 2001	Wet tot wijziging van de wet op het politieambt, de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, en tot wijziging van overige wetten inzake de inplaatsstelling van de nieuwe politiestructuren
6 mei 2002	Wet [betreffende het fonds voor de pensioenen van de federale politie] en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid
28 april 2003	Wet betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid
4 maart 2004	Wet houdende toekenning van aanvullende voordelen inzake rustpensioen aan personen die werden aangesteld om een management- of staffunctie uit te oefenen in een overheidsdienst
27 oktober 2006	Wet betreffende het toezicht op de instellingen voor [bedrijfspensioenvoorziening]
24 oktober 2011	Wet tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepalingen
12 mei 2014	Wet tot oprichting van de Dienst voor de bijzondere socialezekerheidsstelsels
13 maart 2016	Wet op het statuut van en het toezicht op de verzekerings- of herverzekeringsondernemingen
18 maart 2016	Wet tot wijziging van de benaming van de Rijksdienst voor Pensioenen in Federale Pensioendienst, tot integratie van de bevoegdheden en het personeel van de Pensioendienst voor de Overheidssector, van een deel van de bevoegdheden en van het personeel van de Directie-generaal Oorlogsslachtoffers, van de opdrachten "Pensioenen" van de lokale en provinciale sectoren van de Dienst voor de Bijzondere socialezekerheidsstelsels en van HR Rail en tot overname van de gemeenschappelijke sociale dienst van de Dienst voor de Bijzondere socialezekerheidsstelsels
10 juli 2016	Wet tot toewijzing van nieuwe inningstaken aan en tot integratie van sommige opdrachten en een deel van het personeel van de dienst voor de bijzondere socialezekerheidsstelsels in de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid alsmede tot regeling van diverse aangelegenheden met betrekking tot Famifed en de Federale Pensioendienst
30 maart 2018	Wet met betrekking tot het niet in aanmerking nemen van diensten gepresteerd als nietvastbenoemd personeelslid voor een pensioen van de overheidssector, tot wijziging van de individuele responsabilisering van de provinciale en lokale overheden binnen het Gesolidariseerde pensioenfonds, tot aanpassing van de reglementering inzake aanvullende pensioenen, tot wijziging van de modaliteiten van de financiering van het Gesolidariseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen en tot bijkomende financiering van het Gesolidariseerde pensioenfonds van de provinciale en plaatselijke besturen
21 december 2018	Wet houdende diverse bepalingen inzake sociale zaken
13 april 2019	Wet houdende diverse bepalingen inzake pensioenen

● Koninklijke besluiten

12 mei 1927	Koninklijk besluit betreffende de ouderdom van de oppensioenstelling van de ambtenaren, de beambten en het dienstpersoneel van den staat
26 december 1938	Koninklijk besluit betreffende de pensioenregeling van het gemeentepersoneel
24 oktober 1967	Koninklijk besluit nr. 50 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers
28 november 1969	Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
28 september 1984	Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel
31 december 1986	Koninklijk besluit nr. 491 tot wijziging van de wet van 25 april 1933 omtrent de pensioenregeling van het gemeentepersoneel
19 december 2014	Koninklijk besluit tot uitvoering van de artikelen 16, eerste lid en 22, § 3, van de wet van 24 oktober 2011 voor de jaren 2015, 2016 en 2017
26 oktober 2015	Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 16, eerste lid, 2) van de wet van 24 oktober 2011 voor de jaren 2016, 2017, 2018 en 2019
23 april 2018	Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 24, § 2 <i>ter</i> van de wet van 29 juni 1981 houdende algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
4 mei 2018	Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 21, § 3, tweede lid van de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het Fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepalingen
3 december 2018	Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 21, § 3, eerste lid en § 4 van de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het Fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepalingen voor het jaar 2019
7 februari 2019	Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 16, eerste lid, 2), van de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepalingen voor de jaren 2020 en 2021
8 september 2019	Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 april 2002 betreffende de vaststelling en de vereffening van het budget van financiële middelen van deziekenhuizen
29 november 2019	Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 16, eerste lid, 1), van de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepalingen voor het jaar 2022
20 december 2019	Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 21, § 3, eerste lid en § 4 van de wet van 24 oktober 2011 tot vrijwaring van een duurzame financiering van de pensioenen van de vastbenoemde personeelsleden van de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten en van de lokale politiezones, tot wijziging van de wet van 6 mei 2002 tot oprichting van het Fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie en houdende bijzondere bepalingen inzake sociale zekerheid en houdende diverse wijzigingsbepalingen voor het jaar 2020

● Ordonnanties

14 december 2017	Ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreffende de transparantie van de bezoldigingen en voordelen van de Brusselse openbare mandatarissen
25 januari 2018	Ordonnantie betreffende de beperking van het aantal gemeentelijke mandatarissen en de invoering van nieuwe maatregelen inzake goed bestuur in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

● Decreten

22 november 2013	Decreet betreffende deugdelijk bestuur in de Vlaamse publieke sector
23 november 2018	Decreet betreffende het Vlaams Pensioenfonds en het publieke pensioenstelsel voor de werknemers van de diensten van de Vlaamse overheid en andere besturen

OM MEER TE WETEN

- BAYENET B., FONTAINE M., LÉONARD D., PIRAUX A. (dir.), « La réforme des pensions, pour quels enjeux sociétaux ? », in Pyramides, n°s 31-32, Centre d'Études et de Recherches en Administration publique, 2019.

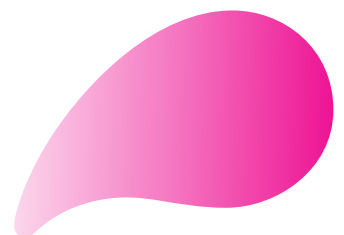
- LEROY J., *Waarom hebben lokale besturen een pensioenprobleem?*, VVSG, 2019.

- MENDOLA L., VAN OVERMEIRE K., « État des lieux du financement des pensions des agents locaux », in Mouvement communal, n° 946, UVCW, mars 2020, p. 28-47.

- VAN REETH C., « L'"effet boomerang" des pensions va frapper les communes de plein fouet », in Trait d'Union, n° 115, Brulocalis, septembre-octobre 2019, p. 12-14.

AFKORTINGEN

BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
BPB	Brussel Plaatselijke Besturen
BW	Begrotingswijziging(en)
COO	Commissie voor Openbare Onderstand
DLF	Directie Lokale Financiën
DIBISS	Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels
FPD	Federale Pensioendienst
Geco-contract	Gesubsidieerde contractuelen contract
OCMW's	Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn
PB	Plaatselijke besturen
PI	Pensioeninstelling
RSZPPO	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheden
UVCW	Union des Villes et Communes de Wallonie
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WBB	Wettelijke Basisbijdrage
UVCW	Union des Villes et Communes de Wallonie
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	5
PENSIOENEN IN BELGIË	7
WETGEVING	9
1. DE PENSIOENEN VAN DE STATUTAIRE AMBTENAREN VAN DE PLAATSELIJKE BESTUREN EN DE FINANCIERING VAN DIE PENSIOENEN	10
1.1 De jaren tachtig en negentig en het begin van de 21ste eeuw.....	10
1.2 De jaren 2010	11
2. STIJVING EN LASTEN VAN HET GESOLIDARISEERDE PENSIOENFONDS	12
2.1 Ontvangsten van het Gesolidariseerde pensioenfonds (artikel 10 van de wet van 24 oktober 2011)	12
2.2 Uitgaven ten laste van het Gesolidariseerde pensioenfonds (artikel 4 van de wet van 24 oktober 2011)	13
2.3 Andere middelen ter beschikking van het Gesolidariseerde pensioenfonds (artikel 9 van de wet van 24 oktober 2011 en recente bijwerkingen)	14
2.4 Jaarlijkse berekening van de basis- en responsabiliseringsbijdragen: de kern van het GPF	15
2.5. De wet van 30 maart 2018	18
3. GESOLIDARISEERDE EN NIET-GESOLIDARISEERDE PENSIOENEN	22
3.1 Beroep op de pensioeninstellingen	22
3.2 In het Brussels Gewest aangesloten plaatselijke besturen	23
3.3 Aansluiting bij het gemeenschappelijk stelsel van de Brusselse gemeenten en OCMW's.....	25
3.4 Betaling van de pensioenen door de Brusselse gemeenten: samenvattend schema	28
3.5 Enkele cijfers: pensioenkost van de Brusselse gemeenten tot in 2020	29
4. DE RESPONSABILISERINGSBIJDRAGEN: DE HOEKSTEEN	34
4.1 Stijging van de responsabiliseringsbijdragetarieven: waarom?	34
4.2 Stijging van de responsabiliseringsbijdragen: een stijging met 172 % van eind 2019 tot 2025	35
4.3 De tweede pensioenpijler in het geval van de Brusselse plaatselijke besturen.....	38
4.3.1 Verenigbaarheid met het regelgevend kader van de plaatselijke besturen	39

5. ENKELE RAMINGEN OVER DE EVOLUTIE VAN DE PENSIOENKOSTEN	42
CONCLUSIE.....	47
WELK BENOEMINGSBELEID VOOR DE KOMENDE JAREN?	48
WETGEVING (SELECTIE VAN TEKSTEN)	50
OM MEER TE WETEN.....	52
AFKORTINGEN	53

Titel van het werk
Focus BPB nr.6 – Brussel Plaatselijke Besturen

Coördinatie en lay-out
Brussel Plaatselijke Besturen - Cel Ondersteuning van het Bestuur
Brussel Synergie - Directie Communicatie

Redactie
Leopoldina Caccia Dominioni, Attaché
lcacciadominioni@sprb.brussels

Cover
Brussel Synergie - Directie Communicatie

Vertaling
Brussel Synergie - Cel Vertaling
Oneliner

Verantwoordelijke uitgever
Rochdi Khabazi, Directeur-generaal van Brussel Plaatselijke Besturen
Kruidtuinlaan 20 • 1035 Brussel

Contact
Brussel Plaatselijke Besturen
Kruidtuinlaan 20
1035 Brussel
plaatselijke-besturen@gob.brussels
www.plaatselijke-besturen.brussels

Wettelijk depot: 2020/11.404/6
© 2020 GOB – Brussel Plaatselijke Besturen – Alle rechten voorbehouden

#06
08 - 2020

FOCUS

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

Kruidtuinlaan 20 • 1035 Brussel
T +32 (0)2 204 21 11 • F +32 (0)2 800 38 00

plaatselijke-besturen@gob.brussels
www.plaatselijke-besturen.brussels